

SZÉKELY-UDVARHELY

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZGAZDASÁGI, KÖZMIVELŐDÉSI ÉS SZÉPIRODALMI HETILAP.

UDVARHELYVÁRMEGYE HIVATALOS LAPJA, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI KÖZSÉGI ÉS KÖRJEJZÖK EGYLETE, AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI ÁLTALÁNOS TANÍTÓ-EGYESÜLET ÉS AZ UDVARHELYVÁRMEGYEI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
 Egész évre . . . . . 8 korona.
 Fél évre . . . . . 4 " "
 Negyed évre . . . . . 2 " "
 Külföldre egész évre 12 " "
 Papok, tanítók, gazdasági egyetemi tagok-
 és közs. előjárónak egész évre 6 kor., a
 tanító-egylet tagjainak, közs. és körje-
 zőknek 5 kor.
 — Egy példány ára 16 fillér. —
 Megjelen hetenkint egy szer:
 vasárnap.

HIRDETÉSI DIJAK:
 Hivatalos hirdetések 100 szög minden
 szó 4 fillér, azonfelül 2 fillér magánhirdet-
 éseké [em-ként 6 fillér, többszöri köz-
 lésnél 4 fillérért közöltetnek.
 Nyilt-tér sora 1 kor. Hirdetés és nyilt-tér
 díja előre fizetendő.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 BÉTEGH PÁL könyvkereskedése,
 könyvnyomató és könyvkiadó üzlete (Kos-
 suth-utca), hova minden e lapot érdeklő
 közlemények, előzetesek és hirdetések
 intézendők.
 — Kéziratok nem adnak vissza. —

Tisztelettel kérjük vidéki előfizetőinket, hogy
 az illető postahivataloknál az előfizetés
 megújítása iránt lehetőleg gyorsan intéz-
 kedni sziveskedjenek,
 nehogy a lap szétküldése fönnakadást szenvedjen.

A husvéti Eszme.

(D.) Ismét feljull a kereszténység lelkében
 ama világtörténelmi fontosságú jelenetek emléke,
 melyek közel két ezer évvel ezelőtt amott mesze-
 dek délkeleten a geemaneai kertben, az olajfák
 és koponyák hegyén lefolytak gyors egymásután-
 ban, mint a takács kerekének forgása. Hallani
 véljük a nagy sokaságnak a virágvasárnapi ün-
 nepélyes bevonuláskori örömriváltságát a zöld
 galyakkal és virágokkal behintett utcákban; a
 geemaneai lelki törődés el-elzáró bus hangját
 az éjféli órákban, az égre irányított felkiáltáso-
 kat a keresztől a koponyák hegyén s látni husvét
 vasárnap hajnalán asszony és férfi tanítványo-
 kat ott a felbontott sír körül a hajnalcsillag
 világánál.

Istennek egyik legnagyobb ajándéka a ke-
 gyeletes emlékezés, mely a multat évszázadok
 és ezredek magas bércein át összeköti a jelen-
 nel, bánatot és örömet, levertséget és lelkesülést,
 vigaszt és reményt, lemondást és bizalmat, bo-
 rut és derüt hozván magával az élő nemzedék
 számára. Az emlékezés kifogyhatatlan tengerre
 szolgáltatja a drága délies harmatot és esőt, mely
 tavaszi dús tenyészetet idéz elő mindannyiszor a
 szellemi élet terjedelmes mezőin.

Sokan lemennek 10—14 napi, többnyire
 tengeri uton a nagy emlékek színhelyére husvét
 nagyhetére, szembe találva a hozzánk visszaköl-
 töző feeskék millióit. Bejárják az utcákat, hol
 az Ur virágvasárnapon bevonult Jeruzsálembe,
 a régi Salamon-templom kerületét, hol a nagy
 tanítások elhangzottak. Látni vélik a csütörtökről
 péntekre menő éjen a kertben hullott veríték-
 cseppeket, a harmatos fűvön. Judást lámpással a
 kezében, a mint a római helyőrségtől kért katonai
 rendőrszolgákkal az Ur elfogására közele-
 dik... és... és mintha hallanák a sírhely mel-
 lett: N i n c s e n i t t . . . feltámadott!...
 Már utközben mintha ilyen hangok válta-
 koznának a szembejövő feeskék vidám csevegé-
 sében, melyek minden évben mintha ama szent

emlékü helyek követei volnának, a hit, remény
 és szeretet ígét hozva azok számára, a kik nem
 utazhatnak oda.

Repíts hát emlékezés a kiterjesztett nagy
 szárnyaidon mindnyájunkat ama hon felé messze
 keletre, színről-színre látni az ezer faju go-
 noszság roncsait tündöklő villamlámpád vi-
 lágításában a megdicsőült Eszme diadalmas lá-
 bainál; a p a p i g ö g é s z n é z s megábrázolást
 a megszégyenülés ködös árnyékában, a rut
 árulást a fán függve, hová a lelkiismeret
 kéréllhetetlen vadjá üldözi; ama hamis
 tanuk eltorzult képét, a mint a meg-
 semmisülés rémséges völgyébe futnak a meg-
 rázkódott föld által kihányt halottak csontjai
 közé; az igaztalan bírák reszkető
 kezeit, a mint a hamis halalos ítéletet írásba
 foglalják és sürgős végrehajtását fennhangon kö-
 vetelik s aztán elbujdosnak, hogy híroket se
 hallja soha senki, mert aljas megvesztegetéssel
 az örvendő népek is „feszítsd meg”-et adtak
 — czeljök érdekében — a szájára.

Repítetek, repítetek emlékezés nagy szár-
 nyai magasan ama hely fölél, honnan tisztán lát-
 szik, a mint az alázatosság, teljes igazság, ne-
 messzivűség, a még ellenségeinek is megbocsátani
 tudó s addig a földön soha fel nem tűnt nagy-
 lelkűség és a törvényt messze tulszárnyaló sze-
 retet kikel sírjából s égiesen fénylő lepelt ölt
 magára és mosolyogva kiáltja: Élek, élek és
 mindig élek ezredeken és milliárdo-
 kon keresztül, mint vigasztaló és
 vezérlő Eszme!..

Ez az Eszme ma is ott fénylik minden jóra-
 való családnál s vezérkedik a gyermeknevelésnél,
 a felebaráti és társadalmi jó cselekedetek gyakor-
 lásában s a kétségbeesés éjében!..

Repítetek, repítetek emlékezés nagy szár-
 nyai magasra. Ott mindnyájan egygyé olvadunk
 s az alkotódás, kétségbeesés, siralom és jaj-
 kiáltás fűlértől hangjai örömenékké változnak s
 hol legtöbb rom lép az élet és viszonyok harczi
 síkjait, a lelkünkben élő husvéti Eszme ott te-
 nyészlet legszebb virágokat, melyek százszor szeb-
 bek a Hebron völgyebeliéknél, Damaszkus rózsá-
 ligeteinél, a Libanon cedrusainál s drágábbak
 kelet karbunkulus köveinél!..

Küzdelem a tüdővész terjedése ellen. A kultusz-
 miniszter egyik rendeletével ajánlja az ország összes
 iskoláinak a pormentesítő vállalat dustless nevű por-
 lekötő anyagát. Örömmel és hálával veszik tudomásul
 a hazai tanárok és tanítók a miniszter ezen üdvös
 intézkedését, nemkülönben a tanulók és a gyermekek
 egészségét feltő szülők. A fővárosi és vidéki tudós-or-
 vosok tanácskozásain, kongresszusain a szaktudósok is
 elszorult szívvel konstaltják, hogy a statisztika által
 jelzett, a tüdővész terjedését multató számok folyton
 emelkednek. Nehéz és bizonyára még hosszú ideig tartó
 küzdelem indult meg a veszedelem megállítására és
 hála kormányunk bölcsességének, hála tudósaink
 buzgalmának, a főváros és a magyar közönség áldozat-
 készségének, a sajtónak, a mint a kik a veszély nagy-
 ságát felismerve, lehetővé tették a tüdőbajosok szana-
 toriumának létesítését. Rövid időn belül tehát segítve
 lesz a beteg, a ki visszakérül családjához, a munka-
 szialhoz, az új boldogság révébe, hogy ismét hasznos
 tagja lehessen annak a társadalomnak, a melynek mind-
 denét köszönhet. Amde az egészséges ember is könnyen
 megkapja a bajt a műhelyben, raktárban, boltban, iro-
 dában, hivatalban, iskolában, hol a porral telt levegőt
 egyformán szívjuk magunkba s a porral együtt azt a sok
 millió veszedelmes csírt, a mely az ember testében
 találja meg a szaporodás legbiztosabb és talán egye-
 dül talajt. A vallás- és közoktatásügyi miniszter eze-
 lőt máseleztendő próbát eszközöltetett az amerikai
 porölővel tudós tanárok által iskolákban s az egyetem-
 en s mikor hosszas kísérletezések után az ál-
 lanvasutak, az államrendőrség, a fővárosi, valamint
 országos baktériológiai intézet s az országos közegészsé-
 gügyi tanács ajánló véleményét mondott ezen anyag-
 ról, az ország összes iskoláinak használatra ajánlotta
 s ezzel megnyitotta az utat a por ellen való védekezés
 egyedül lehetőségének. Ha a kormány a hivatalokban
 s a közlekedési eszközökben ezt az eljárást kötelezővé
 tenné, bizonyára pótolhatlan segítséget nyújtana a tü-
 dővézések szanatoriumának, mert a mig ezen áldásos
 intézmény egyik oldalán a már beteg embert ápolja
 és gyógyítja, addig a por megszüntetése a csíra terje-
 dését teszi lehetetlenné s ezzel az egészséges embert
 védi meg. A külföld régen felismerte a pormentesítés
 merhetetlen előnyeit s a hivatalokban, iskolákban, üz-
 letekben, közös járművekben a dustlessel való pormen-
 tesítés több országban van elrendelve. Nincs is tan-
 sehol a föld kerékén annyira tüdővészvesz ember, mint
 nálunk Magyarországon. De hisszük és reméljük, hogy
 a kezdet nehézségeit leküzdöttük s ezen intézkedés
 áldáshozó eredménye el nem marad.

A közös hadsereg nemzetiségei. Hivatalos statisztika
 szerint az osztrák-magyar hadsereg nemzetiségei ke-
 rint következőképen oszlik meg: 420.000 szláv, 227.000
 német, 120.000 magyar, 48.000 román és 14.000 olasz.

Világnapló.

Az eddigi, medrében csendesen folyó parlamenti
 vitaközvetítést igazított háborúság szakította félbe az
 »Adria» hajózási társasággal kötött szerződés megosz-
 szabítására vonatkozó törvényjavaslat tárgyalása alkalmából.
 A javaslatot ellenőrzők mindent felhasználtak
 annak diskreditálására, elannyira, hogy Hegedűs miniszter
 személyét gyanúsított pertraktálására is ke-
 rült a dolog. Az izzó kedélyek azonban rövid idő alatt
 lecsillapultak s a félreértés alapján keletkezett alap-
 talan hírek elnémultak; mert Györfi Gyula és Bessenyei
 Ferenc képviselők felvilágosításai folytán minden két-
 séget kizárólag bebizonyított nyert az, hogy az állítólag
 töltök eredő és a kereskedelemügyi minisztert sértő hi-
 rek, az általuk kifejezett nézet (Györfi) illetve tréfas
 megjegyzés (Bessenyei) teljes felrengyarázásából ke-
 letkeztek. — Hajba kapott Prága és Turóc-Szt-Márton
 is. A pars pró toló iránytani alakzat szerint értlem ez
 alatt a csehekét és tótokat. Addig ölelkeztek, míg ösz-
 szerültek. A Prágában megjelent »Nase Doba» című
 folyóirat egy tanulmányban leczkézteti a tótokat lanya
 maguktartásukért, mely tanulmány a »Csász» csak a cse-
 h-
 zál paprikazza meg, hogy a tót nemzeten csak a cse-
 h-
 tól nemzet-egység segíthet, lévén a tót vezetők erély-
 telenek. A turóc-szt-mártoniak zokon veték a »Csász»
 ezen házi ügyekbe való avatkozást s kijelentették,
 hogy ök ugyan a csehekét nagyra becsülik, de nemze-
 tiségüket és önállóságukat megakarják tartani. — Nem
 lesz semmi, az általunk is említett, azon házasságból,
 melyet a német trónörökös állítólag egy magyar kir.
 hercegnővel kötendő volt, mert az illetékes körök ki-
 jelentése szerint még igen fiatal arra a trónörökös,
 hogy házasságról csak szó is lehetne. — Megkezdőd-
 nek a delegáció tanácskozásai és pedig május hó
 15—20-ika között. — A tanítók is üléseztek Budape-
 sten. Rendes husvétii tanácskozását tartotta meg az
 országos tanítói egyesület f. hó 2-án. Delelőtt az
 országos tanítói egyesület tanácskozott Kozma László
 elnöklete alatt, délután pedig a tanítók országos bizott-
 ságának igazgató-tanácsa ülésezett, melyen Lakits Ven-
 del elnökölt. — Magyarországi déli vidéken e hó 3-án
 földrendés volt, melyet Temesvár, Újvidék, Szabadka,
 Lugos, Nagybecskerek s több más városokon kívül az
 erdélyi részeken Déva városa is érezte. Az a meg-
 nyugtató, hogy szerencsétlenség híre egyik helyről se
 jött. — A külföldről is van felemeltésre méltó. Az
 orosz-kinai bonyodalom ugy látszik egyhamar nem lesz
 elintézve, dacára annak, hogy diplomáciai utra volt
 annak kiegyenlítése terelve. A yance vidéki alkirályok
 határozottan állást foglaltak az Oroszországgal, Mand-
 zsuriára vonatkozólag kötött szerződés ellen s a kínai
 császár ezért azt nem hajlandó aláírni. — Aquinaldó,
 a felkelő filippinók hős vezérét elfogták az amerikaiak,
 melynek következtében a felkelők rendre szüntetik be
 a hadakozást. Igy az egyesült államok hamarabb befé-
 jezik a Fülöp-szigetek anektálását, mint az angolok a
 bur köztársaság bekebelezését. — Macedonia is for-
 rong újra. Csimplonika mellett a török csendőrök szét-
 vertek egy bolgar felkelő csapatot, mig Gevaliban 34
 bolgar lázongót kivégeztek.

Kronikás.

A „SZÉKELY-UDVARHELY” TÁRGYAJA.

Emlékezzünk régiekről...
 (Folyt. és vége.)
 — Tanulmány. —

Dánosról déli irányban bemelve a valea kristuli
 nevű hosszú völgyön, végre ott áll előtűnk a mai Ke-
 resd. Mielőtt itt egy kissé megállapodnánk, lássuk előbb,
 hogy mi ment végbe 1211-ben Erdély déli-keleti szög-
 letében, a Borza földén?

II. András derék királyunk a kunok becspásai
 ellen a Máriánus lovagrendet, a kereszties urakat (fehér
 köpenyegben nagy fekete keresztet viselnek vala a mel-
 len) telepítette oda.

Az adományozott Borza földén kívül az ország
 más vidékein kívül is voltak a rendnek birtokai, mert a
 „keresztúr” nevű számos hely ezen vidékekre, vagyis
 a rendbe önként belépett magyar uraknak voltak bir-
 tokaik. Hogy csak néhányat említsük: Csicsó-Keresztúr,
 Cserna-Keresztúr, Gerend-Keresztúr, Székely-Keresztúr,
 (Magyar)-Kereszt-(úr) (Keresd).

Híre menván a Máriánus lovagok Erdélyben való
 letelepedésének, sok előkelő és vagyonos magyar ur
 soraik közé lépett, magával vivén birtokait is. Igy vihette
 magával Keresdnek 1211. évi ura is birtokait és a
 mióta a keresdi kastélyt s gyönyörű góth kápolnáját a
 kereszties ur megépítette, kapta a hely a „kereszt”,
 „kreutz” nevet, mit a későbbi századok unokái már
 nem tudva többé eredetét — Keresdre és Kreischra
 formálták át.

Ezek után bátran kimondhatjuk, hogy Keresdnek

¹ Boz, Bodz, Bodza, Borza szavankat a szláv vitatja magá-
 nak — mondja Sziládi Áron egy helyen; Boz, Boza személyne-
 vet találunk 1211-ben; Bozeth 1135-ben, Bozoten 1211. színlén
 személynevek, 1211-ben még Buz, Boze, 1210-ben Buzon személy-
 nevek fordulnak elő, melyek a mai Biz és Bozó családnevekre
 emlékeztetnek. A tihányi oklevélben (1211) Berze fordul elő.
 Ezen személynév felől nem lehet kétségünk, hogy ugy kell olvas-
 nunk, a mint irva van; ugyanezért bátran Berz-ere választ-
 hatjuk ketté, mert az e itt is képző.

A b e r t a nagy szótár hangutánzó gyökérnek mondja s a
 b e r z már szerinte is elvont törzök. Sőt magát a Berze szót is
 megtaláljuk benne ny magyarazattal: „a minék a szőre, haja szá-
 lái, tollai borzosak, bozontosak”. Berze farku tyuk, berze üstök.
 A régi Berze név jelentése iránt tehát tisztában vagyunk,
 valamint a Borza családnev értelmében is, mi amazzal egy.
 Minder arra mutat, hogy a b e r e s b o r z gyökerek, mint önálló
 szók megvoltak nyelvünkben.

neve a XIII-ik százban „Kereszt” lehetett, még pedig
 megkülönböztetésül a N.-Küüllöv-m-ben levő Szász-
 Keresztúrtól (Deutsch-Kreutz) Magyar-Keresztúr. Névrontás
 által lett mind a Keresd, mind a Kreisch név.
 Nehai Deák Farkasnak a hely elrejtettsége miatti
 keresésből való lezármatatása... tervedés.

A mint tudjuk, a székely nemzet az őskorban a
 Halom, Örlécz, Jenő, Medgyes, Adorján és Ábrán törz-
 séből, az ezek nemzetségi ágaiából állott.

Előbbi cikkünkben jelezttük volt, hogy Medgyesen
 a Medgyes nevet adó nem, vagy törzs települt részben
 ki és mostan azt vagyok mondanók: hogy Kis-Kapuson
 az Ábrán törzsnek valamely nemzetségi ága szállt meg,
 illetve települt ki!

Ettől mintegy 40 kilométerre van Nagy-Kapus szász
 lakosságú falu.

A két Kapusnál elvonuló gyepű vagy torlasz kis-
 és nagy-kapujának őrzése végett lettek a székelyek oda
 telepítve. Ilyen kapus gyepű Magyarország felől a Me-
 zőeszlán és a Mezőség is volt.

En azt állítom, hogy a kis- és nagykapusi gyepű-
 vonal Küküllővármegye védelmét célozta a Kárpátalja
 felől jövő beseuy és későbbi kunok becspásai ellen.
 A helynevekből kihelyezhető a honfoglaláskori
 határrendszerünk.

Medgyesnek nemcsak neve, hanem némely utcá-
 jának mai neve is elárulja, az első alapítók nemzetisé-
 gét, mert nem kaczerkódásból van és lett Medgyesnek
 a „Zakesch” és a „Färkesch-Gasse”, utca neve.

Első anymi mint: Székely-szeg, mely a szász felül-
 plantatio korában 1146-ban is megmaradt, mint a Szász-
 Sebes falain kívüli „Zekesch”, hirdette egykori székely
 voltait, mert: Zekél, Zekél, Zekéli, Czikéli, stb. szászul
 székelyt jelent.

² A hagyomány szerint Kis-Kapus lakossága Háromszék Kézdi
 székéből való raj, mely 1093-ban települt ott, midőn Erdély
 második organizációja ment végbe.

³ Ilyen gyepű létesítése ma sem volna fölösleges; az egyik
 mely kezdődnek Szedleresné és a Küküllőmenten lenemve Me-
 dgyes—Kapusig, amások: mely a Maros mentén Maros-Vasárhelyről
 per Maros-Ludas—Kolozsvár—Kalotaszegig menne.

Az emlékek, a Nemzeti Szövetségnek, a magyar kormány-
 nak szép feladatát kínálkozik az eszme, öszszekötőni telepítések ál-
 tal Székelyországot nagy Magyarországgal, az anyahonnal.

E nemzeti gyepűk létesítése az idegen, ellenséges nialatu
 nemzetiségek tengerének telepítési vonak általi átkihálása, vajmi
 méltó s tán az eddigigely gyakorlatibb programja lehetne a ma-
 gyar társadalom és a magyar nemzeti állam szövetkezésének!

A Szász-Sebes melletti Székely telepek a XIII-ik
 százból Godym-földé, Chybur és Chata nevű községeit
 ismerjük, miket aztán a Kelneki (Kálnoki?) hatalmas
 geréb-család szász ajku felülplantatio jöletményében
 részesített.

Székelyföld volt itt is! A „Jerkeschgasz”
 pedig a. m. farkas-utca, valószínűleg Farkastelke már
 kihalt falu után kapta nevét.

Farkastelke — villa Jurkasij — is olyan magyar
 nemzeti birtok volt, mint sok más és nem tartozott az
 1283. évi egyezmény bizonyítása szerint Medgyes-Selyk
 területéhez. Hatalmas gerébjei Medgyesnek is urai voltak.

A királyföldi gerébekről egy pár kisebb monog-
 raphián kívül, német történelmi értekezésben csak szór-
 ványosan van rólok szó, de ez is csak azért történik,
 hogy szász voltukat hangsúlyozzák; öszszefüggő, rend-
 szeres történeteket ezen előkelő, a szászoknak és köz-
 ségeiknek kiválóan javukra szolgáló szerplessükről ed-
 diglen a szász írok nem igen voltak hajlandók megírni,
 épen mert magyar nemcesk voltak, ök képeznén a kirá-
 lý és az igénytelen paraziti szász község között az
 öszszekötő kapesot.

Ez enyhén mondvá: hálátlanság! pedig a gerébek
 voltak 1301-ig és még a vegyes házakbeli királyok alatt
 is a szászok történetének virágjai: die Blume der Sachsen-
 geschichte.

Nem a népnek bizalma, elismerése emelte öket
 a nép fölébe, a község bírájává, — hanem maga az
 illető földesur tartotta magának főm az új plantatio
 feletti bírói hatalmat, midőn a bevándorlókat birtokaira
 befogadta. Szl.-István korában, Erdély második szervezése
 idején, háromféle birtokot lehet megkülönböztetni, egy-
 házit, koronait és vérségit.

Minden törzsnek területe közös birtok volt, a
 magánbirtoklás csak akkor kezdődvén, midőn a nyugati
 és kelet-déli tartományok pusztításai megszüntek él-
 mezők lenni. A magánbirtoklás eszméje Szl.-István alatt,
 mikor apátságok és püspökségek támadtak, terjedelmes
 jöszágokkal, nemcsak kezdett kiforrni, hanem épen
 szükségessé vált.

Az egyházi és koronai birtokon kívül, a többi
 mind nemzetségi birtok volt, mely a vérségek külső
 viszonyaira nézve az illető vérségnek, genusnak, ma-
 gánbirtoka, de vérségi tagokra, vagyis belső viszonyaira
 nézve, közös birtok maradt.

A vérségi kapesos ugyszólván az árpádi nemzetség
 kihalásáig tart, mit az oklevelekből ki lehet érteni,

mert ezek az adományosok „genus”-át mindannyiszor meg-
 vezetik. A vérségi birtokokból folyt, hogy az a természetes
 hajlandóságot, mely kész vala nemcsak a birtokot, ha-
 nem a tisztséget is örökössé, azaz: atyáról fiúra szállóvá
 tenni, — növelte, táplálta és így megérjtük a vérség
 szerinti hivatalviselést is.

A mai Héjjasfalvától kezdve Fehéregyházon át, de
 Segesvárig és innét be a Segesdapatok jobb partján . .
 Segesen, Apoldon, Volkónan, Szász-Dályán, Rétenen,
 Hégenen stbi a segesvári Henning nemzetség szállása
 terülték el; a Segesdapatoktól kezdve, illetve Segesvár
 határainak Kreischenthal részétől kezdődött az Aba-nem-
 beli Bethlen—Apafiak egész Berethalomig és még azon
 alól menő tekintélyes birtoka. A héjjasfalvi és fehé-
 regyházi egykori szász lakosokat valamely Henning Se-
 gesvárra a Bärghásza (Bauerngasse, Bäuergerasse) és
 a hátsó utcába telepítette át a hagyomány szerint, de
 hogy mikor, erre nincsen adatunk.

A Henning nevű ne tévesszen meg senkit, mert a
 magyar történet középkorában gyakori keresztnev volt
 magyar családokban, épen ugy, mint a Bethlen név is
 és magyar előkelő családokban a németes keresztne-
 vek szétlőben voltak használatban.

Az Anjouk korában megtörtént, hogy egyes csa-
 ládok n-vezeteb előjűk keresztnevet megtartották, azaz:
 fölvettek család névnek, vagy pedig felvettek valamely
 hely, birtokuk utáni nevet. — Sok esetben az is
 megtörtént, hogy a község kapta a tulajdonos nevet.
 Mikor valamely törzsnek, nemzetségnek ágai már elszá-
 porodtak, szükségessé vált öket birtokaik után meg-
 különböztetni, így lettek Henning törzsből az apoldi,
 dályai, réteni urak, gerébek nevei.

Azon kor szokása szerint, a ki ilyen nemzetségben,
 ághan, családban a legtekintélyesebb és idősebb volt, „co-
 mes” nevet kapott, anélkül, hogy egy jelentésű lett volna a
 főispánnal, főkirálybíróval, vagy a mai értelemben gróffal,
 mint ezt a szász írok sokszor negédlük . . . hanem jelentett
 legtöbbször udvarképes főurat, kit, mint a „Margit-
 lenda” fordítja „közispánnak” hívtak. Pelda erre,
 hogy Almási Simon, valószínűleg Simon bánnak fia,
 kinek Almási, Darlocz és Somogyom birtokait Károly
 király 1317-ben Medgyes különös pártfogásába ajánlolt,
 1356-ban már nem az atyja neve után, hanem mint
 „comes” említtetik.

Már az eddigiek után is kimondhatjuk, hogy nem-
 zeti közművelésünk talpköveit nem németek és nem
 szlávok építették föl.

Lapunk mai számához egy félv melléklet van csatolva.

Bucsuszők Bedő Ferenc sirjánál.

— Bod Károly tanár beszéde. —

Eljött immár régen vár országával, ismét eljött a várva-várt kikelet... Körülrőlünk vídám méhe döng- esél; a határ zöldülni kezd, a fán rügy fakad, a hal- mokat nem sokára hímcs gyepszönveg takarja be; réten és mezőn virágok felcsúznak és fogják kitárni illatos kely- heiket; erdő, liget az örvendező madarak dalától fog visszacsengeni; a buzavetés szárbá szökken és „Oda- száll a dalos pászirta, hogyha magát már odafenn kiserít”.

Minden ébred, újul és örvendez! De oh minő megdöbent, kétségbejött és merész ellentét!...

Fejünk felett az enyészett sivár, zord szele süvölt, kebleinkben tányát ütött a gyilkos fájdalom. Egyházunk felett mindegyre kiterjeszti és meg-megesattogtatja szé- les, nehéz, sötét szárnyait a kérlelhetetlen és rettenetes halál, a mely örömeben tombol a diadalon.

Legjobbaink díszes koszorúját tépdési, sorainkat bontja a vihar és seregünket sújta a vész.

Hissen amott a távolban még fű se nőtt az egy- kori kedves emlékü udvarhelyi pap Sylvester sirhal- máján; még füleinkbe csengenek Molnár Albert sirja alá- hulló göröngyeinek dübörgései: és ime most szekely- udvarhelyi református gyülekezetünk borult ismét gyászba és könnytel szemekkel kiseri ide az ő szép szava, éke- sen szóló papját, nemesszívű és hű öríző pásztorát. Oh bizony hullnak, hullnak, egyre hullnak, színe-java egyházunknak és erdélyi protestáns Sionunknak leg- derekabb örülői esnek el mellőlünk!

Oh bizony megnehezedett felettünk az idők járása! Ime! Bedő Ferenc testének és nemes lelkének e gyensulya, harmóniája megbomlott, „eltört a hegedű s nem akar szólni”; a lelek elszállt belőle, teste pedig összeomlott és a száraz hurok mind szétpat- tantak.

Mióta nemcsak legkedvesebb fiát, hanem életének jobb felét is elvesztette, azóta nem tért vissza többé az ő régi kedve”, hanem hervadt és hullatta levelét életnek bus fája; lehangoltan ürte néma keserveit és keblének elhervadt hurjai már csak fájó, bus hangokat adtak!

Mint lelki pásztor az evangéliom kies mezején legeltette nyáját, honnan virágokat szedve, csokorba il- lesztette, vagy egész friss koszoruba füzte s aztán ugy nyújtotta oda híveinknek!...

Elvezette az örízetere bizott népet amaz élő vizek mellé, azon szép híves patakra, melyből a ki iszik, meg nem szomjuozik soha s melynek kies partján a jósá- gos cselekedetekben megnyilatkozó élő hit virágai nyílnak.

Ezeket a virágokat ápolta, szedgette, gyűjtötte ha- lomra és nyújtotta viszont ajándékul úgy az örvendező ifju pároknak, mint a szenvedőknek is vigasztalásul.

Az ő ihletett ajakain a szó hatása nem volt olyan, mint a tomboló vihar zúgása, avagy a mennydörgés csattogása, a mely félelmet okoz és rettegésbe ejt, hanem inkább egyszerű, szelid, mint Apollóé, behizelgő, mint Orfeusz lantjának bűvös zeneje, melynek hallat- ara a vadak megszédültek és még az érzéketlen, ri- deg kövek is megmozdultak.

Beszédeinek szónoki hatása kivált hangjának sze- vekhez szóló lágy melódiájában — és abban a bűvös erőben rejlett, hogy gondosan kerülvén az üres bombasz- tokat, nem affektálta az érzelmeit, hanem nemes szívű egység érezte híveivel; tudott örülni az örvendezőkkel és együtt sirt a sírókkal is.

Derült világnélete volt és nem tartotta az embe- reknek romlottáknak, vagy éppen legrosszabbnak, hanem inkább gyönyörködött a szép világban s ezt az em- bereket is a legjobbnak vélte.

Epen ezért nem is dorgált a szószékről untalan, hanem inkább igyekezett a hitben gyöngéket megerősí- tenni, a csüggedőket pedig fölemelni és megvizsgálni.

De a bűvös ajkai örökre elnémultak, a mi győ- nyörűségünk pedig bura változott, arcunk elborult és szemünk könnyben usznak.

A jó testvér siratja azt, a kivel egy édesanyatejtel szivott, egy emlőn táplalkozott és 4 ártatlan árva gyer- mek fog a feledhetetlen, drága jó szülő és a szerettelt testvér sirjától visszatérve sírni, hasztalanul sírni „ma- galan, elhagyott üres szobában?”

Oh irgalomnak Istene! könyörületnek Atyja! gyujts világot, lobogtass menneji fényt és jelenj meg az árvák lelki szeméi előtt a te vigasztalással, győzd meg őket afelel, hogy az árvaság kenere nem lesz mindig keserű; hogy te gondot viselsz reájok és nem hagyod el őket, hogy ezek a néma hantok nem fogják örökre elakarni a szülői szeretet fényét és melegét, hogy az édes anya gondjait még ez a sír se temetheti el örökre!...

Oh bátorítsd és vigasztald meg őket és vigasz- tald meg azt a szomorkodó nyáját is, a mely rövid idő alatt immár 3 ízben veszítette el pásztorát és maradt árván!

Oh! küldj helyére mást, a ki tovább legeltesse és törhetetlen hűséggel, rendíthetetlen bátorsággal vezesse híveinek seregét, ha kell vézbe, viharba a győzede- lemig!...

Küldj más igehirdetőt, ki a te szent házadban hasonló buzgósággal rebegjen magas szárnyalása imá- kat és röpítse a vágódó lelkeket föl trónod szalmolyáig. De a komoly tanácskozásk terméinek zöld- és a vi- dám társas élet, a barátság fehér asztalai mellett is hiába keresi tekintetünk azt a nyájas arcot, a mely alatt álnokság nem rejtőzködött soha, azt a szelid és nyájas szempárt, amelyből az őszinte barátság fénye és az őszintén, igaz szeretet melege sugárzott felénk!

Am! Vármegyénk, nemes szekely anyavárosunk és a közügyek tanácskozó asztalai mellett is mások fog-

lalják el helyét; de a drága és most már csak egyedül élő testvér, a 4 kis árva gyermek szívében, a hívek lelkeiben és az igaz barátok kebelében üres marad helye és senki se fogja pótolni őt!

Azonban, ha szemünket égre emeljük, mintha menyey fény támadna a távolban, mintha az ég meg- megnyilatkoznék: és mintha már fülünkbe harsogná- nak a feltámadást hirdető trombiták örömhanglejt és mintha azt a szózatot hallanók: Miért félték ti kicsiny hitűek és-miért kerestek az előt t, a hollak között? ó nincsen itt; ő feltámadott!!

Igen — igen! Bedő Ferencnek csupán csak ham- vai, szétoszoló porai pihennek itt, de nemesebb része, lelke kiszabadult a test bilincseiből, ott fenn lebeg a magasban; visszazállt a mennybe, holl ismét ölelkezik övével, csak nem rég oda szállt drága hitvéssével és sokat siratott legkedvesebb fiával.

Töröljük le mi is könnyünket és ne sirassuk többé azt, akit eltemettünk ugyan, de elveszteni nem fogjuk soha; hiszen a tiszta lélek már ismét megszólalt és imát rebeg az Ur fényes trónjának zsámfolyánál.

Es mintha hallanók imába foglalt áldó szavait, jó- kívánságait, melyeket zokogó árváihoz, jó testvérehez, gyülekezetéhez, tisztársaihoz, hű barátaihoz és mindnyá- junkhoz intéz, melyekkel bucsuzik és bocsánatot kér.

Elköltözött barátunk idevált szelleme! Búcsuzunk hát mi is tőled és esedekelve kérünk, engesztelődjél s bocsáss meg nekünk! A viszontlátásig! Isten hozzád!! Isten veled!!

A tengerézpálya és iparos fiataliságunk.

A haditengerészetnek az utolsó időkben igen meg- növekedvén a szükséglete a gépész-altszettekben, vala- mint gépvezetőkben, iparos fiataliságunk előtt szép tér nyílik meg a tengerész pályára való belépésel.

A géptanuló iskolák, továbbá a gépészeti tanfolyamoknak az a célja, hogy gépész-altszetteket és gépvezetőket neveljenek a haditengerészet számára. Ezen iskolák el- vezetését által fiatal embereknek szép kilitása nyílik arra, hogy katonai szolgálat-kötelezettségük teljesítése mellett, mely alatt különben a hadihajókon érdekes utazásokat is tesznek a föld összes tengerein, alapos kiképzést nyernek a gépészeti szakmában, mely őket aztán a tény- leges katonai szolgálatból való elbocsátásuk után képesíti arra, hogy mint gépészek, művezetők stb. biz- tos állásra tegyenek szert. Azok a fiatal emberek pe- dig, a kik szolgálati kötelezettségükön túl a haditenge- részetnél kívánnaak maradni, 6-10 év után, ebbe be- számítva az előzabott szolgálati időt nyugdíjképes magasabb rangu altszettek, 8-12 év után pedig vagy törzsaltisztek, vagy gépvezetők azaz főhadnagy vagy századosi rangban álló, de a tiszteknél jobban fizett

tengerészeti hivatalnokok lesznek — 2400, illetőleg 3400-4400 korona fizetéssel, lakbér és egyéb pótlé- kokkal.

A géptanuló iskolába önként jelentkező 14-16 éves hat népiskolát végzett ifjak vétetnek fel, kik aztán 3 évi iskolázás után, mint gépmatrózik vagy gépész- altszettek soroztatnak be. A gépészeti tanfolyamokba, melyek az illető előképzetségéhez képest 6 hónapig vagy egy évig tartanak, olyanokat osztatnak be, kik már besoroztatásuk előtt, mint mechanikusok, lakatosok, ko- vácsok, fémestergályosok, réz- vagy kazánkovácsok már dolgoztak és kezmvességi ügyességüket egy fel- vételi vizsgálaton bebizonyíthatják. A gépészeti tanfo- lyamot végzetek hasonlóképen mint gépmatrózikok, vagy mint gépaltisztek lépnek ki. A gépészeti tanfo- lyamba való belépés és önkéntes besorozás iránti kér- vény a polai es. és kir. matrózhadtesthez küldendő be. A kérvényhez, mely magyar nyelven is írható, mellek- lendő a keresztleve, melylyel igazolandó, hogy a 17-ik életkört már elérte, az illető politikai hatóságtól (szolga- bíró, vagy városhatósági) belpírt igazolvány* az alya vagy gyámja írásbeli beleegyezése és iskolai bizonyít- vány (tanonczlelve).

* A belpírt igazolványt a fölöttes politikai hatóság tölti ki (melyre blanketták lesznek). Tartalma csak anny, hogy az illető önkéntes belépése sen mi kifogás alá nem esik.

Elmélkedések.

A temetkezés vállalatnak négy alkalmazottja teg- nap délután kötelek segítségével sírgödörbe eresztett egy jóságos arcú, szelid lelkű embert, ezután hozzájuk csatlakozott még négy és így együttesen ászóval és kap- pával visszahányták azt a földet a gödörbe, a mit on- nan előzőleg kiástak.

Mire való is volt a azt onnan kiáni. Az a nyolcz ember bizonyosan kapott ezért a munkájáért fejenként egy: összesen — nyolcz forintot. Ez az összeg egy szegény embernek egy délutánra elég jó kereszt. Szegény jó emberek... a munkájuk után számba adták az ásókat s a köteleket és övéik- hez siettek mindannyian — egy-egy forinttal.

Ez a temetőben történt. (Mert azt a helyet, a hol az ilyen jóságos arcú és szelid lelkű embereket sírgödörbe helyezik — „temetőnek” nevezik... s ez a hely — ez a temetőhely a városban k i v ü l van k i j e l ő l v e .

Benn a városban templomok és a templomokban oltárok vannak, a szerint, a mint az illető felekezetek oltárral, vagy a nélkül rendezik be templomaikat. Mert az emberek az Isten felekezeti különváltással imádják és az Istenhez küldött imák egységes áhitatában az emberek felekezetek szerint különböznek el egymástól. Innen van, hogy az Isten mindenki a maga felfogása szerint hiszi.

* A belpírt igazolványt a fölöttes politikai hatóság tölti ki (melyre blanketták lesznek). Tartalma csak anny, hogy az illető önkéntes belépése sen mi kifogás alá nem esik.

A fennebbieket — mondom — a temetőben tör- ténnek.

Itt benn a városban egészen más dolog történt. Itt — hogy ugy mondjam — abban a házban, a honnan azt a jóságos arcú, szelid lelkű embert a temetőbe vitték, azon idő alatt, a mig ez a temetkezés végbe ment — abban a szobában, a melyben az a jóságos ur még csak öt nappal — négy — az édes anyjuktól elárult gyermeket — mindanégyet egy- s z e r r e a kebléhez ölelte, csak azért, hogy könnyekbe ázó szeméit ezek a: árthatanságok ne lássák, mondom — ebben a szobában ez a négy árthatanság a romba- dönt oltárnak ez a megmaradt oltári szentsége ezen temetkezési szertartás alatt — otthon volt.!

(Szerítáának nevezik azt az elj á r á s t , a melynek alkalmatosságával négy árva gyermeknek az édesapját a temetőbe viszik.)

Mondom, ezek a gyermekek ezen idő alatt otthon voltak. Otthon... Minden embernek, az árvák- nak is van otthona.

ÉS voltaképen mi az az otthon? Egy megszokott szoba, a hol butorok vannak. Gyermeknek különösen játékaik is vannak és minél több a butor és a játék, annál jobb az otthon.

Ennek a négy gyermeknek a szobájában pedig sok butor és sok játék van. Képek is vannak a szobá- ban. A többi közt ott van az édes apának s az édes anyának is egy képe. Arcképek. Egyszerű barna fakeretbe foglalva. Van még egy harmadik is, a legnagyobbik testvér arcképe. S ezek a gyermekek tudják ezekről a képekről, hogy máskor is voltak már egy-egy délutánra magukra hagyva. Tán később is. Egyszer, mikor a bátyjok, ez a jóságos testvér nem jött többé haza... Egy másik alkalommal az édesanyjuk is eltáv- o z o t t a háztól egy délután, ő sem jött többé vissza, most — tegnap az édes apjuk...

Olyan különös az a gyermeki kedélyre, hogy a testvér, azután az anya és még az édes apa is eltávozik bucsu nélkül, ninc több szülői csók, ninc több sze- retet — — Ezek a délutánok, mikor a háznál sok fekete ruhás ember jelenik meg, oly nyomás- z t ó k , oly hidegek, oly üresek, mindenki úgy megy el a szobából, testvér, édes anya, hogy többé nem jön vissza. Az apa, ő sem jön vissza.

Este is van. Sötét is lesz. Nem jön — ő sem... És nem j ö l ! . . .

... Édes gyermekek, ne várjátok apátokat is vissza. Ő sem jön vissza! A testvér sem jött többé vissza, édes anyátok sem. Apátok — ő sem jön vissza. Nincs több csók, nincs ölelés, nincs több szeretet.

Csak egy üres szoba van. Ez meg van; meg vannak a butorok is, a játékaikat is és a képek a fal- on is ott vannak.

Ha nem tudtok már játszani — szerezsetek egy- mást és imádkoztatok, de ne várjátok, hogy a kit a ti szobátokból — délutáni órákban visznek el, hogy az visszajöjjen.

N y o l c z forintért edes gyermekek örök re tesznek el mindenkét. És ha nyolcz leztek és megnőtök, olvashattok hátrahagyott iratokból, hogy az élő embe- rek azok felett, a kik titeket elhagyták, szóval a kik meghaltak: milyen meleg szavakban méltatták a többi közt annak az embernek érdemeit — a ti édes apátok érdemeit edes gyermekek, a ki bennetek, mint ember a felebarátot, mint pap a hívőt és mint apa a gyermekeit emelte lelkének fenkölttségével Istenhez.

ÉS most még egy pár szót edes gyermekek! A ti édes apátokat oda helyezték ama másik két koporsó mellé.

Érről a mostani temetkezésről sok szép szó folyt innepi beszédekben és nekrológokban (ti nem tudjátok, hogy mi a nekrológ, ezt csak felnőt emberek tudják), a ti édes apátok hamvai felett s o k a t beszélték, mert nagyérdemű ember volt. Az ilyen beszédekben van sok lélek, van bennök sok költői gondolat és nemes érze- meny (a halotti személtől sok poezist rejti — és rejti ezt sok alkalommal...).

A hálás megemlékezés el fogják mondani, hogy ki volt a nagytiszleltü ur, mit vesztelt a köz-élet, a társadalom, az egyház é nemes nagy lélek- ben; minden testület, minden intézet ki fogja venni részét a kegyeletes kötelezősegek becsületes lerováásában, és ninc e megemlékezésben túlzás, ninc vissza- vonás, mert a ti a nagytiszleltü urban vesztetüknk, azt minden becsületes ember nyíltan hirdetheti minden- ki előtt, kivéven titeket jó gyermekek, egyedül elötetek nem lehet a vesztésegről szólni.

Ti csak az életetek későbbi folyásából fogjátok sejhetni, hogy ki is lehetett a derék jó ur, a ki egy szép verőnyes tavaszi délutánon töletek ugy távozott el, mint a holly ti már ezeket a délutánokat ismeritek, hogy a ki ilyenkor válik töletek, vissza nem tér többé — soha!...

Közmívelődés.

Meghívó. A Homoród járási tanítói kör, a követ- kező rendes gyűlést Oklándon folyó évi ápril hó 18-án tartja meg, melyre a tagokat s a résztvenni szándé- kező közönséget tisztelettel meghívom. Tárgysorozat: 1. Elnöki megnyitási és jegyzőkönyv olvasás. 2. Gyakor- lati tanítás az 5. és 6-ik osztályban. Tanfőgy: Termé- szetrajz. Tananyag: Tyúk és rokonai (tyúk rendje). Tartja Bedő József. 3. Eszmecsere ezen tanításból ki- folyólag 4. Győrfi István szabad eladása ezen tétel- ről: A tagosított kisbirtok gazdasági berendezése. 5. Szavaltal Telesi Sámuel által. 6. Ének-quantel. Előadók: Derzsi Géza, Vada Géza, Kis Mózes és Lőrinczi Béla. 7. Az Eötvös-alap ügye. 8. Folyó-ügyek. Oklánd, 1901. ápril 4. B e d ő József, járási elnök.

Iparügyek.

A szekely iparkamra közgyűlése.

Maros-Vásárhely, 1901. márczius 30.

A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamra szombaton délután tartotta meg nagy érdeklődés mel- lett ez évben második teljes ülést Tauszik B. Hugó kir. tanácsos elnököle alatt. Legelejen a kamarát és a szekely érdekeket Lukács Béla volt keresk. miniszter gyászos halálával ért vesztésegről és a gyászoló özvegy- nek a kamara részvételára adott válaszaról tett jelen- tés az elnök, megemlékezővén egyuttal Jekelfalusi Jó- zsef statisztikai kir. igazgató és Málk József hirlapíró, kamarai tag haláláról is, mit a teljes ülése mély rész- vétél vel tudomásul.

Folytatóg bejelentette az elnök, hogy a keresk. miniszter megbízásából a szekelyföldi közgazdasági vi szonyok helyszini tanulmányozása közben gyűjtött ada- tok alapján Sz. Szakács Péter titkár a jelentést össze- állította s az fel is terjesztett a kereskedelmi kor- mányhoz. Minthogy pedig a jelentés jövő munkájához szolgálhat széles körök érdeklődésére méltó anyagot, azt a könnyebb terjesztés céljából kinyomatta és nem- csak a kamara tagjainak, hanem a lapoknak, ország- gyűlési képviselőeknek és közzagd egyesületeknek is megküldötte, hogy a javító nagy munkához hatásörük- nek hozzájárulhassanak. Örömmel jelzi, hogy a sajtó rokonszenvesen fogadta és ismertetve a jelentést.

Helyesléssel vett tudomásul az ülése, a keresk. miniszter azon intézkedéséről, hogy a kamara ajánla- tara a haralyi kádár házi iparosokat, kik újabban anyag és munka hiányában tömegesebben kezdenek kivándorolni, ha a kovászai ipari hitelszövetkezet ke- belebe lépnek, anyagi és erkölcsi támogatásban része- sít, valmint hogy ugyancsak a kamara kérésére a szekelyudvarhelyi szabó iparosok képzése céljából ott szabásati tanfolyamot rendezett és folytatóg Szekely-Kereszturon, azután pedig Fovásznán szándokozik illet rendezni, sőt a szekelyudvarhelyi lábbeli készítő ipar- osokat is segíyezti, ha azok szövetkezésnek, Elemenben mely sajnálattal fogadtatt azon miniszteri leírat, mely szerint Parajd és vidéke lakosságát a sóbánya üzemének fo- kozásával nem segíhet, a parajdi sóbányák fejlesztése ugyanis nem all a kincstár érdekeiben, mert az ottani só tisztálata, sóletészinű, a fokozott igényeknek meg nem felel.

A tárgysorozat rendén sajnálattal vétetett tudomá- sul Eckwert József alelnök lemondása.

Ezután a kamara székhelyén létesítendő munka- közvetítő intézet bizottságilag ajánlott tervezetét ismer- tette László Gyula m. titkár, mely immár el nem odá- tható szükségét képe. A bizottságot és munkálatnál azok a szempontok vezették, hogy a munkás elem a szekely vármegyékben nem talál elhelyezést, ग्रामो- lító, utmutató híján kivándorol Romániába, de az ottani lakosság féltékenysége és türelmetlensége miatt ott sem biztosíthat magának kívánt keresetet s rendszeren anyagi és erkölcsi bukásba sodortatik. A bizottság szerint a közvetítés kiterjedne mindazokra, kik bármi okból ki- vándorolnak: iparosok, kereskedők, mezzei és erdő- munkásokra. Sőt a mennyiben az összeegyeztethető, a szekely fiuk folyamaltban levő ipari pályára helyezése is ide volna áthelyezendő. Egyuttal bemutatta az évi költségvetés és javasolta, hogy erre fedezet a kor- mánytól keressék. A terjedelmes gyakorlati eredménye- ket igéro javaslat így a kereskedelmi kormányhoz fel- terjeszték, hogy az akár egyedül, akár a földművelési kormányval gondoskodjék arról, hogy a szekelység ne kallódjék el a keleti határról, találja meg életfelteteit itthon. Ez oly fontos állami érdek, minek támogatásá- tól a magyar kormány nem zárkozhatik el.

A kazánvizsgálati utasítás, valamint a két zálog- üzletüggyel gyökeres javítása tárgyában kelt javaslato- beható tárgyalása után, Bekás község részére vásárjog megadását veleményezte s több kisiparos állami támo- gatását javaslatba hozta a teljes ülése. Végül tudomásul vette Örcly János volt iparfelügyelő elavozása és ka- marai leveleöz tagságáról történt lemondása, valamint a Solt Adolf új iparfelügyelő kinevezéséről szöő be- jelentést, mely utána a gyűlés véget ért.

Málk József.

Külömfélék.

Boldog husvétii ünneplést kívá- nunk t. olvasóinknak és munka- társainknak.

A „*Szekely-Udvarhely*” hetedik évfolyamának má- sodik évfolyandó kezdetén hálás köszönetet mondunk t. előfizetőinknek és munkatársainknak a multban tanu- sított szives pártfogás- és lelkes támogatásért. Egyuttal kérjük, tartsák meg tapaszalt meg érdeklődésüket la- punk iránt jövőre is, hogy így együttes erővel elője- sük vármegyénk és városunk közügyeinek előhaladását s eleget tehessünk hazafias kötelezőseinknek minden irányban párt- és valláskülönbőség nélkül.

— **Előléptetések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Csébély Adolf, Szilágyi Albert dr. Tompa Árpád helybeli, Vajda Emil dr győri kir. főreáliskolái és Derzsi Kovács Ferenc szentesi állami főgymnasiumi rendes tanárokat a VIII. fizetési osztály 3-ik fokozatába; Borbély Sámuel szekelyke- reszturi állami elemi tanítóképző intézeti igazgatót a VII. fizetési osztály 3-ik fokozatába; továbbá Wein- berger Fanny helybeli állami felső leányiskolai igaz- gatónő, Nagy Imre és Zöld Sándor baróthi állami polg. iskolai rendes tanítókat a IX. fizetési oszt. 3-ik

Folytatás a mellékleten

Melléklet fokozatú áll. polg. állományú 3-ik fokozat.

zetőségét ötleletek hivataltat.

lag érte- hivataltat. szonban. miatt meg Nagy Ká. Lap szer. rosunkba

husvétii mely a

Bé egyházi meghalt. mondan. különbsé. Szekely- Erdőknek két gya- szenved. sagra ju- póki viz- egyházi muköde-

„De idevezün- árva gyú- egyetlen- Szócs Jö- tesztve- Lajos es- az árva- Moricz, és s- ismerőse- nevében- és tört s- örökre f- drága vö- rat Bed- pedig a - ref. egyhá- sen szöve- közgazg- város kép- matus eg- tus egy- helyben- datagey- lemu fent- és övét- 25-ik es- oldal- és türelen- napján- nemes s- duidatón- elhomály- Az édes- kihált. B- hamvai é- aprilis h- a piacze- retormán- sok ten- vegsö ny- modjek - dí-szaga- Szekely-

Te mely rés- ban volt- nél-szebb- együttes- temetési- nyörü it- Na g y - kesző, m- hatalmas- a végtel- a hol B- lunyit é- apunk é- enekét a

ezeg Fer- számíva- máz elet- előadá- a régi v- seenriz- tekintet- sek alak- vágó já- költői s- mindvé- ezen le- edekess- ditott i- cselekv- fordulat- egyes a- ros, kö- jellege- akkori

Melléklet.

14. szám.
iparkamara
B. Hugó

Melléklet a „Székely-Udvarhely” 1901. évi 14-ik számához
fokozatába és Clementis Zsigmond szinten baróthi
áll. polg. isk. segédintézetét pedig — mindannyit jelenlegi
állomáshelyükön meghagyva — a X. fizetési osztály
3-ik fokozatába léptette elő.

Schandl Mihály, a m. á. v. kolozsvári üzemeltetőségének
derék felügyelő üzemeltetője H. osztály
üzemeltetőnek nevezetett ki. Ezen kívül még több
előléptetés és kinevezés történt április 1-ével a vasúti
hivatalnokok körében.

Személyi hír. Bartók György püspököt távirati-
lag értesítették Bedő Ferencz ev. ref. pap haláláról s
hívták meg a buzgó lelkipásztor temetésére. A püspök
azonban a husvéti szent ünnepeken való elfoglaltsága
miatt nem jöhetett a temetésre, hanem maga helyett
Nagy Károly teológiai tanárt, az Erdélyi Protestáns
Lap szerkesztőjét küldötte el, a ki tegnap reggel vá-
rosunkba érkezett s az egyház ügyeit is intézni fogja.

Unitárius istentisztelet. A helyi unitáriusok
husvét ünnepe istentisztelete a polgári önképző egyeslet
nagytermében folyó hó 8-an délelőtt 11 órakor lesz,
mely alkalommal az urvacsoira is ki fog szolgáltatni.

Bedő Ferencz a székelyudvarhelyi református
egyház közbücsüje, általában szeretettel álló első papja
meghalt. Hogy ki volt Bedő Ferencz, e pillanatban meg-
mondani bajos volna. Annál azonban mindenki, vallás-
különbség nélkül tud, hogy nemcsak egyháznak, de
Székely-Udvarhely város társadalmának is ügybuzgó,
érdek nélküli, valóban tevékeny tagja volt. Haláláról
két gyászjelentés szól. Egyik a pólóhatatlan veszteséget
szenvetted család, vagyis jobban mondva a teljes árva-
ságra jutott kiskorú gyermekeké, a másik pedig a püspöki
vizsgálat alatt álló székelyudvarhelyi evang. reform.
egyházközség elöljáróságáé. Az előbbi, mely az elhunyt
működési terét feltünteti, szóról-szóra közöljük:

„Bedő Ilonka, Vincze, Iván és Sarolta, mint az
idvezültnek immár anyja és apa nélkül maradt kiskorú
árva gyermekei; Bedő Róza dr. Demeter Karolyne, mint
egyetlen élő testvér ferjével; Kovács Karolyne szül.
Szöcs Juli és Szöcs Karoly; Hoprik Gyulane sz. Szek-
kovics Juli, Vilma, Jeud és Lajos, mint elhunyt leány-
testvéreinek elő gyermekei; n. borosnyói ad. Könyu
Lajos és felesége Benedek Klára, mint apja, anyós és
az árva gyermekek anyai nagyszülei; Könyu Gyula,
Móricz, Lajos felesége és Viktor, mint sógor-
ok és sógornő, maguk és a többi rokonok, hű barátok,
ismerősek, és a székelyudvarhelyi református gyülekezet
nevelés is mély fájdalommal, kétségbeesés jajkiáltással
és tört szívvel jelenik, hogy az imadagj szerett és
örökre feledhetetlen legjobb édesanya, szerető rokon és
drága vő, a jószívű nagybátyja, szerető rokon és hű
Bédő Ferencz ebből 17 évig a petek, s év óta
pedig a püspöki vizsgálat alatt álló székelyudvarhelyi
ref. egyházközség szerett és buzgó lelkipásztor, eke-
sen szülő papja, Udvarhelyvármegye törvényhatósági
és közigazgatási bizottságának, Székely-Udvarhelyi rend. tan.
város képviselőtestületének tagja; az udvarhelyi reform-
átus egyházmegye főjegyzője; az udvarhelyi református
egyházgyűlés elnöke; a helyi református leányiskola iskolásközé-
nének, a daleyjet a leányoké, a közbücsüben állott és tisztá
jelölté ferju; a szered s nemeslelkű igaz barát közhasznú
és övéit boldogító adásos életének örök, papjagának
25-ik és gyászos özvegyeinek 2-ik évében, rohanós
oldal- és agyhűdés miatt, öt napi kínos, de keresztényi
türellemmel viselt szenvedés után, f. evi április hó 3-ik
napján éjféltkor bevezette küzdélmis földi pályáját. A
nemes szív többé nem dobog! A munkás karok mozd-
ulatlanul pihennek! A szelid és jóságos szemek fénye
elhomályosult és az ihletett ajkak örökre elnémultak!
Az édesanya szerető szive megszakadt és nemes kelte
kihűlt. És mi mindnyájan vigasztalódás nélkül sirunk
hamvai felett. Drága halottunk szelid és jó szíve, f. evi
április hó 6-án, Nagyszombaton, délután 3 órakor fogjuk
a piactéri református papi lakás tanácskozó termében,
református halotti szertartás után, a helyi református-
ok temetőjébe, sokat siratott hitves és hű hamvai mel-
legős nyugalomba helyezni. Pihenjen csöndesen és ál-
modjék itt hagyott árva gyermekeinek és híveinek boldogsá-
ga fölül! Legyen adott az igaznak emlékezte!
Székely-Udvarhely, 1901. április 4.”

Temetése tegnap délután az egész város és vidék
mely részlete mellett történt meg. Az ev. ref. templom-
ban volt felkeltva a kiváló pap ravatala, melyet szebb-
nél-szebb koszorúk özöne borított. Mindenki testület,
egyesület leróta kegyeletes halálját a boldogult iránt. A
temetési szertartást Menyhárt András esperes gyö-
nyörű imával kezdte meg. A pólóhatatlan veszteséget
Nagy Károly kolozsvári teológiai tanár és lapszer-
kesztő, mint Bartók György püspök képviselője esetelle
hatalmas beszédével. A Székely Dalegylet énekel. Majd
a végtelennél látszó menet az ev. ref. temetőbe vonult,
a hol Bod Károly ev. ref. koll. tanár méltatta az el-
hunyt érdemeit méltatlan szép beszédében, melyet
apunk más helyén közlünk. Végül a Székely Dalegylet
énekel az örökre lezáródott sírhant felett.

A színelőadások sorozata mult vasárnap Her-
czeg Ferencz „Ocskay brigádéros” című 4 felvonásos
színművének s zímehozatalával ért véget. A darab iránt
már előre a legfőbb érdeklődés nyilvánult és az
előadók csak úgy szorongott a nagyszámú közönség
a régi városház szűk termében. Az előadás úgy az in-
scenirozás és rendezés, mint a jelmezek, illetve tolettek
tekintetében, továbbá úgy az ensemble, mint az egye-
sek alakításait tekintve, igen jónak mondható. Az egybe-
vágó játék tehát, nemkülönbön magának a darabnak
költői szépsége is nem levezetették el hatáskat és
mindvégig lekötötték a nézők figyelmét. Hercegnék
ezen legújabb remek alkotása, mely már azért is az
edekesség színelen tünt fel, mivel 1—2 lap hajszál in-
dított irányra és concepciója ellen. Nélküli ugyan
a cselekvés és a mesészerű bonyodalom és meglepő
fordulatát, de mástól telve van drámai élettél; az
egyed alakok husból és vérből valók, nyelvezete magya-
ros, költői színelen gazdag, egész szelleme hazafias,
jellege korhű, szembeötölen domborodik ki benne az
akkori időknek gondolkodása és értelemvilága. A cím-

szerepet Szabadhegyi Aladár játszotta helyes felfogás-
sal, nemes mérséklettel párosulva a kellő hűvel és a
szerepnek megfelelő önérzéssel. Mellő partnere volt Ber-
esényi Margit, a ki Tisza Ilonát ábrázolta finom nőiség-
gel, megkapó bensőséggel, meleg érzellemmel. Kitiűnő
volt Vágó mint Pyber vicarius; markánz vonásokkal
ruházta fel Györi Matild a Didi kizinyleány alakját,
igen csinos volt Gerőfi I., mint Tisza Julka; Rajesányi
játékában csupa élet, hűség és természetesség volt. A
darabban szívesek voltak a következő műkedvelők:
Szabó Gyula, Csiki Albert, Szántó Ferencz, Hettás
Gusztáv, Tréfa József, Mészáros Zoltán és Szezerjai
Károly közreműködni és feltétlen dícséretükre legyen
mondva, hogy egytől-egyig kifogástalanul állották meg
helyüket, kitűnően illeszkedve be az összjáték keretébe.
A színtársulat, mely innen Nagy-Enyedre vonult, jó em-
léket hagyott maga után és szívesen fogjuk látni ösz-
szel is.

Halálozás. Vármegyénk szék- s városunk ta-
nácsháza alig volt gyászolbógó nélkül a folyó évben.
Hol ügybuzgó tag, hol pedig lelkiismeretes, kötelesség-
gét hiven teljesítő tisztviselő elhunytát jelentette a ki-
tűzött gyászolbógó közepületeink ormain. Április hónap
is gyászszal kezdődött: B o r o s Károly földbírtokos el-
halt e hó 1-én. Temetése 3-án a város, a közeli és
távolli községek feltűnően nagy számban megjelent
(istviselői, polgárai és halás szegényei mély részvétél-
vel történt meg. Menyhárt András ev. ref. esperes
a háznál megható imát mondott s a Székely Dalegylet
ott és a sírnál gyászadalokat énekel. Bethlenfalvi elő-
kelő bírtokosok vitték a fátylakat, melyek a temetést
meg imozásabba tették. Az egyházközségi tanács gyö-
nyörű koszorúval rotta le a bőkezű presbyter iránt ér-
zelt halálját, melyet Kovács Daniel ev. ref. kollegiumi
tanár a töle megszokott ékes szóalással tolmácsolott a
koszoru átadásánál. A tekintélyes polgár elhunytáról
a következő gyászjelentést tettük:

Alulírottak melyen szomorodott szívvel s a csa-
ládi csapás mérhetetlen fájdalommal tudják, hogy az
önfeláldozó ferj, a páralan apa és nagyapa, az onzet-
lenül szerető sógor és após B o r o s K a r o l y Udvarhely-
vármegye törvényhatóságának és Udvarhelyváros képví-
selőtestületének valis tagja, az udvarhelyi ev. ref. egy-
házközség presbytere f. hó 1-én reggel 7 órakor este-
ként 69-ik, boldog hazaságának 30-ik évében, hosszú
és kínos betegség után az urban csendesen elhunyt.
Öt évig vitta halatalsuját a gyógyhatatlan kör
czangoló erejével s turte vezégetett peldas önmegadással,
bizva hitében, remelve Isten után s vigaszt remelve az
önfeláldozó hitvesi szeretet szüntelen gondozásából.
Mégis ki kellett dőnie, mielőtt küzdelmes és ritka szor-
galmu életének crelt gyümölcsét élvezhette, mielőtt
egyházi s honpolgári tartozásait szive vagy szerint le-
ronhatta volna. Örökgyászt hagyott családjára, melynek
tagjai úgy szerettek ott s kinek boldogítása volt egyet-
len s legszebb élethivatása. Nemi vigasztalásunk, hogy
közbeesies kiseri sirjába, hogy egykor... mégis ta-
lálkozunk. Hált tetemei 1. evi április hó 3-án d. u. 3
órákor fogtak az ev. ref. vallás szertartása szerint
bethlenfalvi házaiból a városi ref. temetőben örök nyu-
galomra helyeztetni. Legyen oly adott emlékezte, mint
amilyen adas volt munkás életé! Bethlenfalva, 1901.
évi ápril 1. Tamás Eliza, mint özvegye. Boros Erzsé
és Boros Gizella, mint gyermekei. Kassai F. Ákos és
Embery Árpád, mint vejei. Embery Kálmán, Gábor,
Pista, Lenke, Margit, Kassay F. Aranka, Pál, Jánoska,
mint unokai. Boros József és családja, mint testvér.
Tamás Antal és neje, Tamás Albert, neje s gyerme-
keik, Tamás Deues és családja, mint sógorok.

Városunk képviselőlete mult vasárnap rendkívüli
közgyűlést tartott Szakacs polgármester elnöke alatt
és elfogadta a közbiztonságnak lapunkban már isme-
retett feltételeit a 300,000 koronás köcsönre vonatkozólag.

A helybeli kir. főreáliskola e hó 11-én d. e.
10 órákor az 1848-iki törvények szentesítésének emlé-
kere hazafias ünnepelet rendez a következő műsorral:
Szózat, énekl az ifj. zenekar. Violetta, Strauszól, elő-
adja az ifj. zenekar. Aikalmi költemény szavál Fer-
enczi Geza VII. o. t. ünnepi beszédet Nosz Gusztáv
tanár fog tartani. Kuruczadalokat ad elő az ifjúsági
zene- és zenekar. Induló, Vajda Emil dról, előadja
az ifj. zenekar. Az ünnepelet a t. közönséget tiszte-
lettel meghívja az igazgatóság

Mulatság. A székelykeresztúri áll. elemi iskola
tanítótestülete az áll. elemi iskola növedekeivel igen
szépen sikerült színeloadással kapcsolatos dal-stélyt
rendezett márczius hó 23-án. Székely-Keresztúr közö-
nség rokonszenvet azadit mutatta meg az iskola iránt,
hogy ign nagy számban volt jelen az estélyen. A te-
vetel volt 173 K 90 fillér; kiadás 80 K 38 f, maradt
93 K 52 f netta jövedelme. Felülírtettek: Borbat Da-
niel 1 K 60 f, Gaal Imre 40 f, Eichner József 20 f,
Sandor Albert 4 K, Csiki Deues 60 f, Palfly Jenő 1 K
20 f, Pap Janosné 1 K 20 f, Bedő Deues 40 f, Gergely
Sándor, Szabó Zoltán, Halaxi József, Vagner Vilmos
20 f, Pap Mózes 50 f, Nagy S. Elek 1 K, Lukácsfy
Elek 1 K, Svarcz Mózes 2 K. A jószívű adakozók fo-
gadják e helyen is a Tanítótestület köszönetét. Az ün-
nepelet netta jövedelme a szegény tanulók felruházá-
sára fordítatik.

Bence Márton ügyvédnek e hó 3-án reggeli 6
órákor történt haláláról veszünk hírt Oklándról. A leg-
szélesebb ismeretű ügyvédnek egyike halt meg benne,
a meynyben a 60-os évek elején az udvarhelyi ev.
ref. kollegiumban s következő a Kolozsvárt megnyílt
kir. jogakadémia, tehát kétszer vezette a jogi tanfo-
lyamot. Alapos késztültség alsóbb és felsőbb bírósá-
goknál egyaránt el volt ismerve. Halála mély részvétet
kelt szelők köiben. Temetése e hó 5-én történt Oklándon

Emléket az agyfalvi réten. A székely emlék-
alap javára adakoztak Jenei Mihály 801 sz. gyűjtőívén
4 K, Gyöbrőri Daniel utalványra 1 K, Sándor Mihály
1235. sz. gyűjtőívén 1 K 80 f, Nemes Ödön ipariskola
igazgató 1761. sz. és az 1-80, 11-ik, 11-ik, 11-ik, 11-ik
osztály 1762. sz. gyűjtőívén M. Vásárhely 22 K 68 f, dr
Nagy Samu ügyvéd 860. sz. gyűjtőívén 8 K, Kádár
Márton 716. sz. gyűjtőívén 12 K 6 f, Pál Ferencz 381
sz. gyűjtőive 18 K 10 f, Csálóköz központi tptár és
nyltlak utalványra 7 K, Csikszenyői róm. kath. tanító-

képző tanár kara 1745 sz. és az 1-80, 11-ik, 11-ik és
IV-ik osztály 1746. sz. gyűjtőívén Karácson János igazgató
ur által 16 K 80 f, Pap Janos róm. kath. esperesleányos
1095. sz. gyűjtőívén 5 K, összesen 96 K 44 f. Ezt hozzá
adva a már begyűlt 3570 K 48 f, az alap összege tesz
3666 K 92 f. Fogadják a nemesszívű adakozók hazafias
adományukért a végrehajló bizottság halás köszönetét.
Sz. Udvarhely, 1901. márczius hó 30 án. Ferenczi
Janos végr. biz. pénztárnok.

A Dávid Ferencz Egylet székelykeresztúri fiókja
nak e hó 12-én közgyűlése lesz Uj Székelyen Sándor Ja-
nos gym. igazgató elnökele alatt. A gyűlésen Boros
György dr központi titkár és a Unitárius Közlöny-
derek szerkesztője is jelen lesz Kolozsvárról.

Sajtóhíba a Nőegylet Emlékkönyvében. A fő-
vezető sorokat tettük: Tekintetes Szerkesztőség! Be-
ceses lapja legközelebbi számban a nőegyleti Emlék-
könyv megjelenésének felemlítésével kapcsolatban kér-
dést intéz, hogy az Emlékkönyv 20. oldalán miért ke-
rült a »Székely-Udvarhely» második helyre, holott akár
»abc» sorban, akár időrendben első hely illeti meg.
Erre vonatkozólag van szerencsém hivatalos tisztelet-
tel értesíteni, hogy a kifogásolt körülmény n-m szan-
dékosan, avagy tudatlanságból történt, hanem e-akis
nyomdai hiba, mit az illető kiadóhivatal saját lapja
legközelebbi számban rectificálni is fog. Hogy ez így
van, igazolja az eredeti közirat, illetve a »Székely-
Udvarhely» 1900. évi 50. sz., melyből az Emlékkönyvből
felvett beszédek szövege szedetett s melyben a Székely-
Udvarhely abc sorban csakugyan első helyen van
említve. Székely-Udvarhely, 1901. április 5. Szives üd-
vözzel: Szabó Árpád, nőegyleti titkár.

Az udvarhelyi ev. ref. egyházmegye székely-
keresztúri köre tavaszi egyházi értekezletet e hó 11-én
d. e. 10 órákor Székely-Keresztúrt az ev. ref. ének-
vezér-tanító lakásán tartja igen érdekes tárgyszorozattal.

A helybeli áll. ipari szakiskola ifjúsági önképző
köre a 48-iki törvények szentesítésének emléke e hó
13-án d. u. 3 órákor az intézet nagy rajztermében ha-
zafias ünnepelet rendez, melyre a t. közönséget tiszte-
lettel meghívja az ifj. önképzőkör vezetősége. A
Hyimnus, honidalt és Szózatot énekl az ifj. daloskór.
1848. április 11-ét ismerteti Spaller József tanár.
Gagy Ferencz, Balla Zoltán és Csizser János szakisk.
nöy. szavalnak. A hazaszeretelről felolvás Jakabfi Jó-
zsef szakisk. növendék. Az ünnepelet után »Inkognito»,
Ney K. hóhözata kerül színe.

Nagyon fontos, hogy felhívjuk a csusz- és kösz-
vényes betegek figyelmét a virághurú Zoltán-fele ke-
nosre, melynek paratlan kitűnő hatásáról ezer és ezer
elismerő level tesz tanúságot. Így p. Laficzar ezredes,
Zsendovits József kanonok, dr. Wegh Jánosné, dr.
Richnavszky, Fodor Gábor, Stránsky báróné, gr. Nyáry,
gróf Keglevich, gróf Auersperg stb. fejezték ki közö-
netüket és halajukat e kitűnő kenőcsért, mely öket
regi csusz- és söszvényes bajjukól megszabadította.
Üvege 2 K. Zoltán B. gyógytá ában, Budapest, V.,
Setater-ut.

Nyilvános köszönet. Mindazok a jóbarátok és
ismerősök, kik felejtethetn-ri ferjen elhunytá alkalmi-
ból részvétükkel megkeresni, fájdalommal vizsgálni
szívesek voltak, fogadják melyen érzett halam özinte
köszönetet. Bethlenfalva, 1901. április 4. Özv. Boros
Károlyné.

Olaszteleken e hó 8-án, az állami iskola he-
lyiségében, a községgel felállítandó lámpák be-
szerzésére tánczyfalommal egybekötött színeloadást
rendeznek, melyre a t. közönséget ezton is meghívja
a rendezőség. Színe kerül: A sarga eskő. Csepreghy
népszínműve. Közreműködnek: Kolumbán Mihály, Márkó
Luza, Márkó Ferencz, Balazsi Amáli, ifj. Nagy Gyula,
Ferencz István, Bartha Mihály, Taszó Mózes, Balazsi
Gyula, Bartha Mihály, Márkó András, Ferencz József,
Márkó Rebeka, Bartha Vilma, Kolumbán István, Kolum-
bán Árpád, Balazsi Lajos, Márkó Mózes és Sándor
Albert. Felvonás közben: »Októbernek elsőjén» életkép
sz. Helyárak 1 K, 80 és 60 fillér. Kezdeté este fel
8 órákor.

A székelyleg kivándorlásáról és a Romániában
elő magyarok helyzetéről tartott érdekes felolvasást
márczius 21-én Budapestén a Magyar Főzsgazdasági
Társaság ülésein Barabás Endre márczvasarhegyi
polgári iskolai tanár. A felolvasó ezölt 23 évvel mint
kis gyermek, szegény székely szülőivel Háromszékme-
gyéből került le Romániába Bukarestbe. A Romániá-
ban élő magyaroknak két csoportját különbözteti meg:
román alattvaló csángókat és ideiglenesen, hosszabb
vagy rövidebb ideig ott tartózkodó magyar állampolga-
rokat. E két csoportot lelékszámt kétszázezerre teszi.
A csángóknak ezer éves muljuk van a Tászló és
Tatres vizek vidékén, míg a székelyek Romániával
csak száz év óta érintkeznek gyakrabban. Ezek mint
iparosok, mezei munkások, eselédék, csaknem nélkülöz-
hetetlenekké váltak már ottan. Az egyházakról és azok
működéséről is megemlékszik. Fel sorolja Románia elő-
nyeit, hogy neki nincs nemzetiégi törvénye, minek kö-
vetkeztében radikális módon tud románosítani. Megdöb-
benéssel mondja, hogy Romániában élő 200 ezer ma-
gyar róm. kath. és ev. reformátusnak maholnap nem
lesz egyetlen magyar származásu papja sem. Magyar
iskola volna, egy pár református, de avokat az utóbbi
pár év alatt a román kormány eloláhosította. A ma-
gyar ref. elemi iskolában gör. kel. vallásu román származásu
tanítókat voltak kötelesek az egyházak alkal-
mazni. Legvéül 12 pontban elmondja azokat az irány-
elveket, melynek megvalósítása esetén a székelység
íthton maradna. A pontok rövid foglalata szerint: Szi-
gortuan ellenőrzendő volna, hogy utlevelet nőnek 20
éves koruk előtt ne adjanak ki s ilyenek mint utitár-
sak se szerepelhessenek az utleveleken. A férfiak kö-

zül is, akik katonai kötelezettségüknek eleget nem tet-
tek, szintén, mint utitárs sem volnának átengedhetők
a határszélén. 2. A két határszéli székely vármegyében,
Csik- és Háromszék vármegyék székvárosaiban mun-
kás közvetítő irodák volnának felállítandók. 3. A cse-
lédeányok s általában a cselédek, itthon való elhelye-
zése is hatóságilag volna eszközöndő. 4. A romániai
székely iparosokkal kapcsolat volna létesítendő. 5. A
konzuli hivatainkok ne csak magyar állampolgárok
legyenek, hanem gazda-ágilag képzett magyar hazafiak
is. 6. A leendő, valóban magyar konzulátusok hassanak
Romániában a magyarság társadalmi életviszonyainak
javítására. 7. A romániai konzulok kötelezettséneke,
hogy jelentéseikben terjeszljenek ki a magyar ipa-
rosoknak, mezei munkásoknak érdekeire is. 8. Úgy
a Romániában élő magyarok, mint a szomszédos Székely-
föld érdekeiben Romániával fonn kell tartani a jó vi-
sont. 9. Egyházi teregen egy a róm. katolikus érsekék
és püspökök, mint a protestánsok püspökei külön
külön romániai hitorsosaiak érdekében, akár a társadalom
áldozatkészégét is igénybe véve, a nagyobb koloniák-
ban állítsanak minél több magyar róm. katolikus és
református egyházakat és iskolákat. 10. A róm. kato-
likus klerus egy a szentszéknek, mint a magyar kor-
mány utján diplomáciai uton a román kormánytól in-
dításnak meg egy hata nias akciózt, hogy a Romániá-
ban élő magyar róm. katolikusok s azok egyházi
helyzetesének az erdélyi róm. katolikus püspökség
fenntartása alá. 11. A magyar kormány tegeyen lépé-
seket az iránt, hogy bukaresti követéségünk mellett al-
lítottassék fel egy magyar tannyelvű iskola. 12. Az
arra hivatott tényezők: kereskedelmi- és iparkamárák,
középsékolák, egyesületek fejtsenek ki olyan hazafias
működést is, hogy a romániai magyarok gyermekeit
segítsék hazai tanintézetekben való tovább tanuláshoz
és azután hajlaimak szerint tudományos, kereskedői,
ipari vagy gazdai pályára való előkészítésüket segít-
sük elő. (Terhény márt késett. Szerk.)

Iparosok lapja címmel a hazai összes iparos
ság és a magyarosítás érdekeit képviselő politikai hit-
lap indult meg Veszprémben Matkovics Tivadar dr és
kapolnai Paur Ödön szerkesztésében. A lap kiadója:
Pósa Endre.

Pártoljunk a helyi versenyképes ipart! Igen sok-
szor megtörtént a multban, hogy helybeli tekintélyes,
szorgalmas és tükreű iparosink — habár a legtöbb
esetben akaratlanul — mellőzésben részesültek. Ennek
egyedüli okát abban találjuk, hogy a ma okvetlenül
szükséges hirdetés ig-nybe nem vehettek a hirdetés
bélyegilleték terhes volta miatt. Ez a teher megszü-
nt és most mindenki: kereskedő, iparos, gazda és alkalmi
munkás ott elvezethet a hirdetés áldásos voltat minden na-
gyobb megterhelhetlesség nélkül. A »Székely-Udvarhely»
mai számanak hirdetési rovatában szold és megbízható
czegek neveivel találkozik olvasó közönségünk. E hely-
en is melegen ajánljuk közfelfelemben hirdetésre rova-
tunkat. A mit itthon megtapunk ne menjünk azért
idegen helységbe!

Az elvetendő lenmag kiosztása közelebből meg-
kezdődik. A járási főszolgabírák fogják kiosztani a ter-
melő bírtokosoknak. Hollay Arthur főispán — mielőtt
a lenmag kiosztásra került volna — próbamérést esz-
közlötetett és kitiűnt, hogy a vetésre küldött lenmag su-
lyja szerint — 150 liter felel meg 100 kilogrammnak.
Ennek oka az, hogy a lenmag aránylag a rendesnél is
nagyobb szemüre van kifejlödvé, tehát érettebb (ami
egyébiránt kedvező jelenség) és emelől fogva egy hektó-
liternyi (100 liter) úrtartalomba valamivel kevesebb mag
fer. Ennek következtében az úrtartalom szerint számi-
tandó magmennyiség az elvetésnél következöleg szá-
mitandó:

Table with 2 columns: Quantity and Weight.
Egy holdra . . . = 150 liter.
800 [ ] öre . . . = 75 „
400 „ „ . . . = 38 „
200 „ „ . . . = 19 „

A lenvetés e hó 15-én veszi kezdetét s bezírólag
május 15-ig tart. Ezen időszakban Füredy Lajos len-
termelési szaktanár vármegyénkbe is lesz. Annak idején kö-
zölni fogjuk a szaktanár utazási programját és tájé-
koztatjuk tarózkodási helyéről gazda közönségünket eset-
ről-csere, hogy ez által lehetővé tegyük egyes gaz-
dáinknak, kiknek községgébe a jelentkezők kevesebb
száma miatt nem utazhatik — a szakértői vélemény
kikérését. Egyuttal már előre is felhívjuk szives figyel-
müket s kérjük is, hogy mindenki hol itt, hol amott
lehetőleg személyesen legyen jelen a szaktanár vetési
utalásánál, mert csak kellő ügybuzóság és értelelem
mellett érhetjük el kitűzött feladatunkat: gazdaközön-
ségünknek a lentermelés által eddig nem élvezett jölet
megteremtését, új jövedelmi forrás megnyitását! Lapunk
olvasóit pedig a közös érdek támogatására szintén fel-
kérjük. Tegyek figyelmessé az újságot nem olvasó gaz-
dákat s biztassák arra, hogy a kedvező alkalmat ra-
gadják meg. A szaktanártól a netalan csüggedők is
lelkesebbé nyerneek s a hasznos csel diadalhoz jut
Közös ügy, közös munkát kíván és a siker mindnyájunk
öröme lesz. Tehát: mindnyájan egyért és egy mind-
nyájunkért — előre!

Pályázatok. A helybeli kir. törvényszéknel
telekkönyvvezetői állásra két hét alatt; a pénzügy-
igazgatóságnál számvveői állásra szintén két hét alatt.

Apró hirdetések.
E rovatban minden szót 4 filléért, vastagabb betűvel 8 fillér
ért közöl a kiadóhivatal.

Ma mindenki
a Pilseniben sörözik.
Ezste zene.

Egy 4 lőerejű, jó karban levő esélőgépjel teljes felszereléssel, külön herceplővel, mely guboz és dörzsoló s a magot tisztán adja — felérésben készpénz fizetés mellett olcsó áron eladó Biharfalván Benedek Farkas birtokosnál.

Valódi bort venni akarók kérjenek árjegyzéket Székely Borkereskedéstől Székely-Keresztúr.

Jó családból való fiu könyvnyomdai üzletbe mint tanuló azonnal alkalmazást nyer. Egy-két közép- v. polgári iskolai osztály végzése szükséges.

Husvétii ajándékul igen alkalmas, díszkönyvek, képes levelező-lapok legnagyobb választékban kaphatók a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában (Betege Pál könyvkereskedése).

All. kitüntetett hidegen folyó oltóvíasz 50 f és 1—2 koronáért kapható Varga Sándornál Turkeve. Elárúsítókár árkezdésény.

Jó és olcsó asztali és csemegeborok Székely Udvar elyt Fernengel Gyulánál kaphatók.

Bérletbe- v. eladó birtok. Székely-Udvarhely, a Csaszok táborra nevű dűllőben, a Ráduly Sándor lövétei és Barra Lajos homoródszántórtól lakos tulajdonát képező 16 hold tagosított birtok, melyből 8 hold kántaló esetleg kisebb-nagyobb részletekben is 3 vagy 6 erre berbe-, ugyiszintén önkéntesen eladó. A bérlet vagy vétel ügyében tevélységét a Székely-Udvarhely kiadóhivatala nyújt.

Egy szolga havi bére és egész évi kötelezettség mellett azonnal alkalmazást nyer. Irni és olvasni tudók előnyben részesülnek. Jelentkezni e lap kiadóhivatalában lehet.

Kiadó lakások a piac téren két utcazi — egyik nagy vasarkécslyes — két udvari szoba, 2 előszoba és hozzávalók álló lakás: három udvari szobából álló földszintes lakás: azonnal kiadók s részben el is foglalhatók; másrésze Szentgyörgy napot, a templom téren, Koncezfele házában. Értekezhetni: Nagysolymosi Kőncz Armin győztesúrtánál.

Arlejtés toronyfedésre. A mátsfalvi ev. ref. egyház toronyfedésének építési munkálatai f. év. május 14-én déltizen 2 órakor nyilvános árútelésen kioskja. Kiküldési ár 317 korona. Versenyzők emnek 10 százalékát fizetik hamisítvány. Rajz és egyéb feltételek a pap hivatálnál megkínthetők. Mátfalva, 1901. április 1. Pallóregyi Lajos. gondnok. Mester János, ref. pap.

Válasz T. Szöllösi Samu urnak.

Bár nincs szerencsém Uraságodat ismerni, bátor leszek mégis a „Székely-Udvarhely” 12. számában megjelent „Enuntiatum még egyszer” című nyilatkozatához egy pár megjegyzést fűzni.

Felhív erre a Székely-Udvarhely 8. számában megjelent „Egy kép a sok közül” című vezércikk irójára vonatkozó ama célszót mondása: „... hogy felsorolt munkatársait egytől-egyetig nagyra becsülöm és sokkal jobb izlésűeknek ismerem, mintsem feltételezem rólok, hogy a „Székely-Udvarhely” 8. számában megjelent „Vezércikk” megírásában közreműködtek — avagy csak annak intencióit helyeselték volna.”

Távol legyen tőlem, hogy e tisztés és előkelő gárda valamelyik tagját akarjam felhívni a kérdéses cikkben általam elmondottak támogatására, csupán az igazság kedvéért tartom szükségesnek megjegyezni, hogy a midőn a sajtó útján akartam felhívni nemzeti kulturánk munkásainak figyelmét egy, az alsóbb néposztály körében nagyon is elterjedt és komoly aggodalmra okot adó jelenségre, akkor nem követhettem el a jó izlésbe ütköző eszekeletet — és a midőn e veszedelmes állapot részbeni okát mint közvetlen szemléletből merített tapasztalatomat feltártam e b. lap olvasói előtt, intencióim nem voltak sem személyes, sem faji gyűlöletben alapulók. Ez ominozus cikk megírásában nem vezetett egyéb, mint székely népjünk bajait feltárni annak intező körei előtt, hogy köznépjünk társadalmi hajjai a kellő világításban legyenek minden oldalról. S ha lett volna is benne egy kevés faji önzés, lehet-e azt a jó izléssel ellenkezőnek minősíteni, mikor magam is vérükből való vér, csontjukból való csont vagyok?

Igen t. Uram! Mindnyájan egy közös anyának, édes magyar hazánaknak a gyermekei vagyunk s annak is kell legyünk.

Testvérek vagyunk tehát e közös édesanya iránti szeretetünkben, tiszteletünkben.

De e testvériséget nem lehet úgy dokumentálni, hogy az általános kérdések felett megindult vitákat személyes térre tereljük, hanem úgy, ha kezét fogva munkálunk a közös jótét s ebből kifolyólag a közös édesanya érdekében.

El kell itt törpülnie minden kicsinyes érdekeknek s ha a küzdelem közepette eleve nre találunk is itt, vagy amott tapintani, az mir a dolog természetéből következik.

Alig hiszem azonban, hogy a kérdéses cikk által Ön is találva lenne. En hirtorsosainak csupán az on részéről szólottam, kik nem válogatva az eszközökben, módokban, egyedüli célul tűzték ki a meggazdagodást. S nagyon természetes aztán, hogy e vagyonszomj kielégítése valakinek a rovására kell hogy történjenk.

A magam részéről a legmélyebb tisztelettel adózom a magyar zsidóság egyetemének, melynek hazafias érzületéhez, nemes ezüli törekvéseibeihez a legesekély-lb kétség sem férhet.

Midőn tehát a Székely-Udvarhely 8. számában elmondottakat ma is fenntartom, azoknak, kik továbbra is a marlyorság szerepét akarják játszani, egy jó magyar közmondással felelek: „nem köpönyeg, hát ne vedd magadra.”

Etéd, 1901. márczius 28. án.

Rozsondai István, községi tanító.

A fennebbi cikkelyt — mely mult számunkra késsőn érkezett — munkatársunk álláspontjának igazolása céljából köteletségünknél ismerték közölni s ezzel azt hisszük, az ügyet minden oldalról befejezettnél tekinthetjük.

Szerk.

Közgazdaság.

Kevesebb gabona és több állat.

— Udvarhelyvármegye gazdasági különös figyelembe. —
Irtá: **Pert Jenő** m. kir. állatorvos.

„Ember tervez, Isten végez.”

Ha a vármegyéinkbeli székely gazdák kivétel nélkül megismerkednének a fenti közmondással és annak első részét nemcsak mint szálló igét engednék elreplülni, hanem egy kis fáradságot véve maguknak, megtanulnák mi az a terv készítése és annak kivétele által a cél elérése, azt hiszem nem hallanók azt a számtalan jajveszékli felkiáltást: „Jaj mi lesz belőlünk!”

Alig van vármegye ez országban, melynek lakó-sai életviszonyukhoz képest az állam által jobban lenének segélyezve, mint mi. Rajtuk azonban nem látszik meg az állam segélye, mert gazdaközösségünknek nemhogy haladását, de fokozatos süllyedését látjuk. Természetesen azt már ök is belátják, de a hibát nem ott keresik ahol van, hanem atközök a sok hitel-szövetkezeti. Sokat lehetne erről mondani. Azonban jelen alkalommal ez nem czélom, s főképp nem akarok tárgyatmól messze eltérni.

A gazdálkodó embernek, mihelyt mint önálló egyén kezd működni a zöld gyepen és nincs már a hatamögött senki, aki a mindennapi parancsot megadja, czél kell tüzőzn maga elé a megelbítésre, a kitűzőtől ezzel elérésére pedig tervet készítenie. Mert nem elég azt eltanulni, hogy így csinálta apám is, meg nagyapám is. Vagy talán meg abból is enged, sőt még hanyagol is egy keveset, mert a világ civilizációjából reá is jutott egy csekély rész. A civilizációval pedig az ember igénye növekszik, mert a saját gyarmányu fagygyu gyertya helyett is petroleumos lámpát kell égetni, s többek között a kávcöntést is megismertük. — Nem akarom evel azt mondani, hogy nélkülözünk, sőt tegye, akinek módja van hozzá és jól esik. De ha kiadásaink szaporodnak, ne elégedjünk meg azzal a munkakörrel és jövedelemmel, amivel apaink és nagyapaink megelégedtek.

Azt kérdezhetné most tölem bárki, mondjam el hát hogy nezik egy ilyen terv, mely biztosabb megelbítést nyújthatna. Megelzőm az illetőt és az alábbiakban egy minden pontjában indokolt általános tervet fogok elmondani.

Életműködése a székely gazdának két irányu: a szántás-vetés, illetve a gabnatermelés és az állattartás, vagy talán még nem is tartja, csak állatai vannak. Azt hiszem mindenki észreveszi, mi különbség van abban, ha egy állatom van és azt tartom, vagy neveltem avagy szaporított, vagy pedig ha czélszerűen és észszerűen tenyészttem. Ennek bővebb magyarázata majd reá térek.

A gabnatermeléssel erőlködni — nézetem szerint — hiábavalóság. A külfölddel a versenyt nem bírjuk kiállani. Szállítás tőlünk édes kevés történik. Helyi piacunk van csupán, havá pár hektó gabonával, lovával, szekereivel befárad a termelő. Ott aztán vagy eladja bevitt árúját olyan árért, hogy a termelési költséget is alig árulja ki. (Hát még a maga díja és a fáradsága hol van megfizetve?) Vagy pedig egyáltalán nem adta el; és költsége, fáradsága kárba veszett, viheti vissza árúját, ha el nem akarta vevetgetni. Röviden szólva tehát oly anyagot termel, melyet értékesíteni nem képes és ezen még csak segíteni sem lehet, amint már elítemtettem a külföldi versenyre miatt. De ha tovább megyünk és helyi viszonyainkkal is számolunk, még hazánk más részeinek is előnyük van e tekintetben felettünk, mert alkalmasabb talajuk van hozzá és nem kell háromszor szántani a vetés alá, tehát nem is kell oly fáradságot kifejtjenők. Termejen tehát a székely gazda annyi gabonát, amennyire neki szüksége van és az eladásal ne bajlódjék.

Sokkal kedvezőbb reményt nyújt a gazdaság másik ága: az állattenyésztés, mert azon már segíteni lehet. Azért hangsúlyozom, hogy segíteni lehet, mivel ebben a formájában, melyben jelenleg pang állattenyésztésünk, szintén nem arra való, hogy biztos életfenntartást lehetne várni belőle.

Szebb és alkalmasabb terület, mint megyénk az állattenyésztésre nincsen található. A hegyek oldalai kínálkozó pászttal vannak fedve, gyönyörű rét borítja a völgyet, az erdőben gumók, magvak és fiatal hajtások s ha még hozzá vesszük a sok kristályvízű patakot, melylyel leplen-nyomon találkozunk, akaratlanul kincses bányának tünik fel ez a szép kis terület. Igen, de a bányából a kincset ki is kell kaparni! . . .

Állatállomány, tagadhatatlan, van ennek a vár megyének, de nem elég; némely községnek meg éppen kevés. Amit abból láthatunk, hogy nyári könnyű tartásra sem képes a maga legelőjét ellátni, hanem idegen állatot fogad be legeltetésre. Tehát kiadja maga alól a lovat és gyalog jár. A meglevő állatállomány pedig a világrt sem úgy van kezelve, hogy az a kellő hasznót megadja. A gazda leginkább úgy jut állataihoz, hogy vásáron szerzi, pár hétig tartja és ismét tul ad rajta; míg végül az állat a sok cserebere után megöregedett s az utolsó gazda azután potom áron elveszteti, csakhogy szabaduljon tőle.

A vásárokon a legnagyobb czigánykodást és csalásokat lehet tapasztalni. A vásárlás pedig úgy történik, hogy helybeli helybelitől, vagy szomszédfalusitól vesz vagy cserél anélkül azonban, hogy tudná mit vesz, mert az eladó a rossz tulajdonságokat titokban tartja, vagy még ő sem ismerte ki, mert néhány nappal ezelőtt vette meg egy csiki embertől. Mithogy azonban szomszédja pár korona hasznót ígér rajta, eladja. Nem gondolják azt, hogy egyiknek okvetlen csalódnia kell, mert

vagy rossz tulajdonai vannak az állatnak és akkor a vevő csalódott, vagy ha jó tulajdonai vannak, úgy az eladó csalódik, mivel pár korona hasznót nem érdemes csereberélni, hogy még rosszabbat kapjon az eladott helyett. Így egy állat meg megvénül 20—30 gazdának a szénája egy részét megette, a nélkül azonban, hogy teljes mértékben értékesítette volna. A gazda meg a sok szép időt, melyet a vásárokon töltött, jobban használta volna fel akkor, ha vásárra hajtott marháját otthon tisztogatta, gondozta volna. E helyett azonban azt tapasztaljuk, hogy ha már nevelt is valaki egy jó anyagot, kupeczkedési vágyánál fogva, vásárra viszi és eladja. Egy eklátás említek fel: Folyó évi február hó 28-án a sz.-kereszturi tenyész-kiállításon egy üsző lett díjazva, mely üszőt pár hét múlva nálam levágás előtt bemutatták és tenyég levágásra került . . .

A pénzforgalom szünetelése is ide magyarázható leginkább. A vásárokon kereskedő alig látható, idegen pedig éppen nem, vagy ha vetődik is letenki vetetlenül egy kereskedő, az pénzt többnyire úgy viszi el, ahogy hozta. Hisz szemem láttára történt, hogy egy külföldi vevő két vásáron nem birt el vagyonna való marhát venni. Ha azt nem is említem, hogy mily káros ez nemzetgazdasági szempontból, de nem hagyhatom említeni nélkül, mennyivel előnyösebb volna a gazda a pénzéhez, ha külföldre szállítható állattal lennének azok, melyeket eladni szándékozik. Mert tessék elhinni, nem azért nincs kivételünk, mintha a külföldnek arra szükségem volna! . . . 1899. évben statisztikai adat szerint 535 kutyát vágta le Szászországban közfogyasztás céljából, három annyit meg Franciaországban. A ló-húst pedig minden nagyobb városban rendszeresen fogyasztják. — Egész masként állunk tehát e tekintetben a külföldi versenyével szemben, mert jobb árut vagyunk képesek előállítani, nem úgy, mint a gabnatermelésnél láttuk. Állategészségügyi egyezményeink sokkal előnyösebbek lettek, az állategészségügy államosításával. Legyen hála érte az ügyek vezetőjeinek! Az Isten sokáig eltesse Dr. Darányi földmívelésügyi miniszter!

Kissé hosszadalmas érvelem után rá fogok térni tulajdonképeni tárgyamra: az okszerű állattenyésztésre.

Gsarnok.

Alkalmi beszéd április 11-ikére.

— Elmondja egy népiskolai tanuló Magyarország térképe előtt. —
Irtá: **Kriza Sándor** áll. isk. ig.-tanító.

Ez itt (mutatja a térképen) a mi független, szabad, magyar hazánk. E haza területének épségben tartásáért, lakóinak független szabadságáért harcoltak észszel és fegyverrel — diéső elődeink minden időben. Ezelőtt 53 esztendővel is drága hazánk függetlensége, szabadsága, előhaladása lelkesítette e föld szülötteit, nemzetünk jobbjait Kárpáttólól Adrián, Napkeltétől Napnyugatig.

Itt (mutatja) Pozsony városnak falai között székelt még az 1847—48-iki magyar országgyűlés, melyen az ország törvényhozói törvénykönyvet íktatták az emberi szabadság, egyenlőség, testvériség magasztos elveit. Ma 53 éve, hogy ide Pozsonyba jött a király, V-ik Ferdinánd kedves öccsével, az ifju Ferencz József főherczeggel egy lelekmelő, szép ünnepre.

Az ünnepségnek nagy oka volt az 1848-ik évi április 11-ik napján. A koronás király e napon hirdette ki a nemzet színe előtt azokat a szentesített törvényeket, melyek a II. ezeréves magyar államnak alapkövet lerakták.

Ámde — fájdalom — ellenségei támadtak a magyar népek. Az új Magyarországnak alap törvényeit, nemzeti szabadságunk, függetlenségünk, jogegyenlőségünk alapkövet az irgység, a sötétség szellemi összetörni akarták. Nagy vihar keletkezett; a trónjáról a király lemondott. — E zűrzavarban a szentesített magyar törvények épségben tartásáért, a magyar haza független szabadságáért fegyvert kellett fognia és harcolnia kellett a magyarnak felázott ellenségei ellen.

Kard esengett, puská ropogott, ágyú bömbölt, vért ontott és vérevel áztatta e haza földjét a magyar honvéd hős csatákban, itt (mutatja) Szolnoknál, Hatvanánál, Izsaszegnél. Vácznál, Nagy-Sallónán, Nagy-Szebennél, Piskinéln, Ludavár falainál, Segesvárnál, Komáromnál s más csatatereteken szerzett a magyar honvéd magának halhatatlan hírnevet. S végre a messze földről ide jött ellenség előtt Világosnál diéső honvédek a fegyvert letették.

No de el nem vehették adáz ellenségei a magyartól az igazságnak, a törvényes jognak, a bölcs mérsékletnek mindig fogékony fegyverét a legszomorubb időben sem.

— És — hála legyen érte az Isteni Gondviselésnek — néhány év multán a bölcs mérséklet, az igazság, a törvényes jog fegyvere a nemzet egyik bölcsének vezérlével győzött verontás nélkül. (Nemzetünk bölcs vezérének Deák Ferencznek tanácsát meghallgatta a nagybölcsességű uralkodó és az 1848-ik évi április 11-ik napján szentesített törvényeket érvényben levőnek elismerte, helyreállította. Így uralkodó és nemzet között a békes egyetértés létrejött. Ezt az egyetértést az 1867-ik évi koronázás Budapesten, hazánk szíveben ország-világ előtt megpecsételte.

A mai napon pedig a legalkotmányosabb magyar király, I-ső Ferencz József Ö Felsége együtt ünnepel, együtt emlékezik vissza hű magyarjaival az ötvenhárom éves április 11-ikére.

Oh — nagy Isten! Legyen áldott szent neved, hogy ily napot engedél érni a magyarnak. Jó Istenünk! Oh tartsd meg a békes egyetértést király és nemzet között! Oh áldd meg a királyt hosszú élettel, oh boldogítsd a magyar hazát! Eljen a király! Éljen a haza!

Szerkesztői füzetek.

Kriza Sándor H. Almás. A „Visszontválasz” térlrány miatt jövő számunkra maradv. Szíves üdvözlét!
I. I. H. Dolgozata tehetségre vall. Annnyira tul vagyunk halmozva azonban hasonló közleményekkel, hogy közlést a legjobb akarat mellett sem ígérhetjük.
Büngerfl. A legszivesebb örömmel vettük az igazán meglepő „Könyves falubiró, mint ritkaság” cz. cikkelyét és mihelyt terünk engedi, közzétesszük BÖTEGH PÁL és üdvözlét!

BÖTEGH PÁL,
felelős szerkesztő és kiadótulajdonos.

Hivatalos rész.

Pályázatok a tanuló ifjuság részére. A m. kir. honvéd főreáliskolában és a honvéd Ludovika-Akadémiában; a cs. és kir. hadsereg: katonatiszti árvafluk nevelő intézetében, a katonai reáliskolákban, a két katonai akadémiában és a katonatiszti leányok soproni nevelő intézetében az 1901—1902. tanév kezdetén betöltendő államköltséges (teljesen, díjmentes vagy féldíjmentes), alapítványos és fizetéses helyekre **folyó évi május 15-ig** bezárolag; a cs. és kir. közös hadseregheli hadpródiskolában betöltendő állami és magán alapítványi helyekre **folyó évi május 31-ig**; ugyszintén a bécsi, budapesti, prágai, Karolyvárosi stb. gyalogsági hadapród iskolákba **folyó évi augusztus 15-ig** bezárolag lehet pályázni. Részletes feltételek, utasítások, szóval teljes felvilágosítást nyújt e tárgyban a szülőknek és tanuló-ifjuságnak a vármegye alispáni, a járáskö főszolgabírói hivatala, valamint a »Székely-Udvarhely» szerkesztősége is. (3872, 3388., 4128, 4174—1901. alisp. sz.)

1360—1901. tlkv.

Hirdetmény.

Homoród-Lövéte községre nézve az 1892. évi XXIX. t.-cz. értelmében a tényleges birtokosok tulajdonjogának a telekjegyzőkönyvekbe való bejegyzése és a telekjegyzőkönyvi bejegyzések helyesbítése iránti eljárás befejeztetvén, az azzal a felszólítással tetetik közzé: 1. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 15. és 17. §-ai alapján — ide érve a §-oknak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §. a) pontjában foglalt kiegészítéseit — valamint az 1889. XXXVIII. t.-cz. 7. §-a és az 1891. XVI. t.-cz. 15. §. b) pontja alapján eszközölt bejegyzések, vagy az 1886. XXIX. t.-cz. 22. §-a alapján történt törleksek érvénytelenségét kimutathatják, e végből törleksek kereseteket 6 (hat) hónap alatt, vagyis az 1901. évi október hó 1-5 napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert az ezen meg hosszabbítható záros határidő eltelte után indított törleksek keresetnek a harmadik személynék, a ki időközben nyilvánkönyvi jogot szerzett, hátrányára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, kik az 1886. XXIX. t.-cz. 16. és 18. §-ainak eseteiben — ide érve az utóbbi §-nak az 1889. XXXVIII. t.-cz. 5. és 6. §-ában foglalt kiegészítéseit is — a tényleges birtokosok tulajdonjogának bejegyzése ellenében ellenmondással élni kívannak, irásbeli ellenmondásukat 6 (hat) hónap alatt, vagyis az 1901. évi október hó 1-5 napjáig bezárolag a telekkönyvi hatósághoz nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő eltelte után ellenmondásuk többé figyelembe vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, kik az 1. és 2. pontban körülírt eseteken kívül az eljárás és az ennek folyamán történt bejegyzések által előbb nyert nyilvánkönyvi jogokat bármily irányban sértve vért — ide érve azokat is, a kik a tulajdonjog arányának az 1889. XXXVIII. t.-cz. 16. §-a alapján történt bejegyzését sérelmesnek találják — e tekintetben felszólításukat tartalmazó kérvényeket a telekkönyvi hatósághoz 6 (hat) hónap alatt, vagyis az 1901. évi október hó 1-5 napjáig bezárolag nyújtsák be, mert ezen meg nem hosszabbítható záros határidő elmulta után az említett bejegyzéseket csak a törvényes rendes útján és csak az időközben nyilvánkönyvi jogokat szerzett harmadik személyek jogainak sérelme nélkül támadhatják meg.

Egyuttal figyelmeztetnek azok a felek, a kik a kiküldöttnek eredeti okiratokat adtak át, hogy a mennyiben azokhoz egyszersmind egyszerű másolatokat is csatoltak, vagy ilyeneket pótlólag benyújtanak, az eredeteket a telekkönyvi hatóságnál átvehetik.

A kir. bírószág mint tlkvi hatóság.
Óklánd, 1901. évi márczius 14-én.

KONCZ KÁROLY,
kir. albiró.

Arlejtés épületátalakításra.

Udvarhelyvármegye homoródi járásban Dálya község közbirtokossága eddig korcsmahelyiségnek használt köepületét iskolának átalakítani határozta s ahöz szükséges kömives-, ács- és asztalosmunkának árlejtés útján való kiadására a **folyó évi május hava 4-ik napja** tüzetelt ki.

Felkiáltási ár 1200 korona, minek 10 százalékát vállalkozni akarók bnatpénzül kötelesek előre letenni, a terrajz és más feltételek addig is a körjegyzési irodában megtekinthetők.

Dálya, 1901. április 3.

Kandó Károly,
körjegyző.

Sz. 2674—901. szb.

Pályázati hirdetmény.

Székely-Keresztúr város nagyközségében az egyik **községi szülésznoi állás** lemondás folytán megürsedvén, ezen állás betöltésére ezenel pályázatot hirdetek.

Ezen állással járó javadalmak a következők: 1. 100 korona rendes fizetés a község pénztárából. 2. 40 korona lakbérilleték a község pénztárából. 3. 2 korona díj minden egyes szülészeti megkezdésnél az érdekeltektől.

Minek folytán felhívotnak a pályázni kívánók, hogy a szabályszerű okmányaikkal felszerelt folyamodványukat **f. év április 30-ig** annál is inkább az alólírtok adják be, mert a később beérkezett kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

Székely-Keresztúr, 1901. márczius 29-én.
Gálffy Kálmán,
főszolgabíró.

Faeladai

A nagyméltóságú ter ur 1896 évi 443 számú magas rendel **1-én délelőt 10 órak** varhely) a követke 1. A körispatak erdejében levő 491 2. A körispatak erdejében levő 687 3. Az árverés zár történik. Az irásbeli zár kezdése előtt 10 szá árverést vezető elnök. Az árverés bet vételárt lefizetni. A faanyag donai akadémiában és a katonatiszti leányok soproni nevelő intézetében az 1901—1902. tanév kezdetén betöltendő államköltséges (teljesen, díjmentes vagy féldíjmentes), alapítványos és fizetéses helyekre **folyó évi május 15-ig** bezárolag; a cs. és kir. közös hadseregheli hadpródiskolában betöltendő állami és magán alapítványi helyekre **folyó évi május 31-ig**; ugyszintén a bécsi, budapesti, prágai, Karolyvárosi stb. gyalogsági hadapród iskolákba **folyó évi augusztus 15-ig** bezárolag lehet pályázni. Részletes feltételek, utasítások, szóval teljes felvilágosítást nyújt e tárgyban a szülőknek és tanuló-ifjuságnak a vármegye alispáni, a járáskö főszolgabírói hivatala, valamint a »Székely-Udvarhely» szerkesztősége is. (3872, 3388., 4128, 4174—1901. alisp. sz.)

ELADÓ
teljesen jó ka miatt
Ertekezhetni Gá

HOD
bádgoza

Épület-sabban elvált legújabb igény és minden a lakók készített fürdőádkak, kecsiknek. — Vseknél költség telnek. — Tazsolid árak.

Chi

GRAND PRIX.

William J. St

Uj f

A Svot
szé
Naponta
temény, f
aradi liz
fuszárur
áron.

BART

Ajánlja a
a Kossuth-u.
ujjonan berend

KÉSZCZ
és sz
A legfinom
lésnek is megf
tartóssággal, p
lett férfi-, női-
paspalataira t
mát és megren

FÉRFI-SZABÓ

üzlet és készruha raktár megnyitása.

Tisztelettel értesitem a n. é. közönséget, hogy sok és nagy küzdelmek után sikerült üzletem bonyolult ügyeit elintézni és üzletemet saját nevem alatt tovább folytatnom. Bátor vagyok t. megrendelőim és vevőim nagybecsű figyelmét Székely-Udvarhelyt a Kossuth-utczában (Budapest-szálloda) mellett újolt megnyitott férfiszabó üzletemre és készruha raktáromra tisztelettel felkérni. Együttal arról is értesitem a n. é. közönséget, hogy elismert jó szövetekből raktáron nagyválasztékú kész férfi- és fináltonyöket tartok s azok árát tetemesen leszállítottam, hogy a beállott tavaszi időnyre szükségleteit nálam mindenki a legolcsóbban eszközölhesse. — Jelszavam a régi marad, elsőrendű finom szövetekből csinos és tartós ruhát kiszolgálni a legmérsékeltébb árak mellett. A n. é. közönségnek irántam tanúsított szives pártfogásáért köszönetet mondva, kérem azzal jövőre is megajándékozni kegyeskedjék, miután vagyok és maradok kész szolgálattal:

lfj. Jakabos György, férfiszabó.

Hirdetmény.

Udvarhelymegyében, Fiafalva község és Székely bírtokosság tulajdonát képező, Fiafalva község határában fekvő **sós fürdő és vendéglője** vendégházakkal együtt **1901. évi április 14-én** délután 1 órakor a helyszínen 6 évre haszonbérbe adatik.

Feltételek Fiafalva községhezánál megtekinthetők.

Fiafalva, 1901. márczius 30-án.

Fazakas Dénes, közigazgató. Burszán János, községi bíró.

Örök áron eladó Székely-Udvarhelyt, a piacz Főtéren, özv. Csép Istvánné tulajdonát képező emeletes szegletház.

mely a város egyik legelőkelőbb forgalmu helyisége. Az emeleten **hat szoba, konyha, kamra** stb. Földszinten pedig (hol jelenleg Szentpétery Gergely kereskedése van) a szép tágas üzlethelyiségen kívül **négy szoba, konyha, kamra, sütőkemence, kütető, száraz pinczék, istálló, sertés- és majorságpajták** stb. van. Értekezni lehet a tulajdonosnőnél.

PAPP ISTVÁN

SZABÓ-ÜZLETE
SZÉKELY-UDVARHELYT. (Alsó-piac téren.)
Ajánlja a legújabb követelmények szerint berendezett **szabó- és szabászati üzletét.** Mindennemű uri öltöny mérték szerint, izlésel, divat szerint legpontosabban készítik. Legmodernebb minták.

Uj cipészüzlet! Kész cipőraktár!

SZÁNTÓ-GÁBOS, FERENCZ ÉS KORONKAY
cipészüzlete
Székely-Udvarhelyt, Piaczter (Reiner-ház mellett).

Szives tudomásul!
Tisztelettel hozzuk a n. é. közönség szives tudomására, hogy eddigi önálló cipészüzletünkkel felhagytva, a helyi piaczon

Szántó Gábos, Ferencz és Koronkay
céggel együtt a kor követelményeinek teljesen megfelelő, új tarsas

Uj cipészüzetet
nyitottunk. Előnyös összeköttetésünkkel fogva azon helyzetben vagyunk, hogy minden e szakmába vago megrendeléseket kiváló csinnal, a legújabb divat szerint, különös gondot fordítva a kényelemre és tartósságra, jutányos árakkal vállalunk föl.

A n. é. közönség szives megrendeléseit kérve, bizalmat a magunk számára pontosan elcsiszított munkáinkkal kívánjuk biztostani.

Szives és tömeges megrendelést kérünk.

BALÁSSY IGNÁCZ

hentes és mészáros üzlete
Székely-Udvarhely (Kossuth-utca, Budapest-szálloda szemből).

Naponta friss marhahús, sertés, borjúhús és kassai felvágott, friss virsli, párisi, szalámi sonka, disznófőcsajt, szalonna, zsír, turó a legújantányosabb árakon kapható.

Videki megrendelések gyorsan és pontosan teljesítetnek.

Sürgőnyezim: Balássy Székely-Udvarhely. Ugyanott **terményraktár.**

BERKECZY LAJOS

ÉPÜLET- ÉS DISZMŰBÁDÓCS
ajánlja minden e szakmába vago munkáit, u. m.: toronyfedés, házfedés, ócska fedelek javítását utólagos fizetéssel is. Készletben minden bádócs munkák, fürdő kádak, házi czikkek, konyhaszűzők és kertészeti czikkek. — Videki megrendelések pontosan teljesítetnek.

Az üzlet 14 évi fennállása a megrendelések és kiszolgálatok kifogástalanságáról és szolidaságáról tanuskodik. Minél számosabb megbízást kér tisztelettel:

BERKECZY LAJOS bádócs mester, Székely-Udvarhelyt.

Hazai ipar! Szolid munka! Olcsó ár!

ALBERT PÉTER kovács mester

Székely-Udvarhelyt, Kossuth-u. 74.

Allandó raktárt tart legjobban elcsiszított és legkülönbözőbb kivitelű modern

KOCSIKBÓL.
Használt koczikat becserél, vagy kijavít a legpontosabban, szolid kivitelben és olcsó árak mellett

A Richter-féle
Horgony-Pain-Expeller
Liniment. Capsici comp.
egy régi kipróbált házi készítmény, mely már több mint 30 év óta meghírhedt bedörzsölési alkalmazhatóságát, csúszlós és meggyógyító erejét. Silányabb utazatok miatt bevasárláskor mindig figyelemmel legyünk a „Horgony” védjegyre és a „Richter” cégjegyzésre. 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árában ugyazóval minden gyógyszerárban kapható. Főraktár: Török József gyógyszerész Budapest.

Richter F. Ad. és társa, ócsasz. és kir. udvari szállítók, Rudolstadt.

Kiadó lakások,

A székelyudvarhelyi Zalogkölcson intézet és betéti pénztár tulajdonát képező, a város szombatfalvi negyedében, a Fő-utól balra az első és negyedik utczában **két lakás** pedig négy szoba, pince, mosókonyha, külön udvar; utóbbi **kiadó, esetleg örök áron eladó.** Előbbi két szoba, mosókonyha, külön udvar; nagy veteményes kerttel bir. A lakások **olesón és azonnal bérbe vehetők.** Értekezni lehet az intézet hivatalos helyiségében. **Az igazgatóság.**

PANAJOTH * * *
* * * ALBERT
műlakatos

KERÉKPÁR RAKTÁRA

Székely-Udvarhelyt. Kossuth-u. 44.
Nagy választék: Kaiser-, Styria-, Regent- stb. kerékpárokból. Legolcsóbb árak.

Kerékpárjavító műhely.
Csak szolid kivitel és olcsó ár a jelszavam.

Mi a SECESSION?

Rösler és Gábor

Székely-Udvarhelyt.

Kőbányai
Első Magyar Rézvény-Söröző Főraktára.

Van szerencsénk a nagyérdemű t. közönség tudomására hozni, hogy jó hírnévben 1854. év óta fennálló **Kőbányai Első Magyar Rézvény Söröződétől** a főraktárt felállítottuk és egy erre a célra megfelelő nagy jégvermet építettünk. — Ajánljuk a legjobb minőségű

KŐBÁNYAI SÖRÖKET

1/2 és 1/4 hectoliteres hordókban, ugyszintén naponkint frissen és tisztán töltött palackokban előnyös árak és pontos kiszolgálás mellett.

Üzletünkben kapható naponta friss töltésű, jégszekrénybe hűtött 1 palack márcziusi 18 kr., 1 palack márcziusi sör 20 kr., 10 palackon felül a házhoz szállítva, a palackokat darabonként 10 kr. letét mellett kölcsön adjuk. — A n. é. közönség szives megrendeléseit várva, maradunk

Rösler és Gábor,
az Első Magyar Rézvény Söröző Főraktára.

BARCSAY KÁROLY

NŐI- ÉS FÉRFI-DIVAT, VÁSZON, FEHÉRNEMŰ NAGY RAKTÁRA
SZÉKELY-UDVARHELYT (Főter).

Van szerencsém a t. czim szives figyelmét felhívni arra, hogy a helybeli piaczon (Főter) Szabó Ferencz ur házában megfelelő tőkével, egy izlésesen berendezett **női- és férfi-divat, vászon, asztalnemű, menyaszszonyi kelengyéhez tartozó áruraktárt**

nyitottam. — Hosszas idők alatt szerzett kereskedelmi tapasztalataim, melyeket részint mint egy elsőrangú czég utazója, részint mint önálló czég tulajdonosa, működésem folyamán nyertem, olyan kellemes helyzetbe juttattak, hogy **szolid üzleti cveim alapján álta, nemcsak előnyös kiszolgálásomat, de jó izlésem és kizárólag jó minőségű áruimmal** is a n. é. közönség igényeinek minden részben teljesen megfelelek.

Tisztelettel kérem a n. é. városi és vidéki közönséget, hogy sziveskednének minél gyakrabban b. látogatásukkal módot nyujtani arra, hogy szolid üzleti cveim való-ságát ki-kiszolgálásom által alkalmam nyilhasok a n. é. közönséget szemelnyesen is meggyőzőzöttni.

Magamat a t. czim kegyes pártfogásába ajánlom, maradtam

teljes tisztelettel:
BARCSAY KÁROLY.

Elvem kevés haszon, nagy forgalom.

Mi a legolcsóbb és legegészségesebb ital?
A szeszes italok között
a sör! a sör! a sör! a sör!
még pedig
a **HAURIK-féle** pasteurisalt
MÁRCZIUSI SÖR!

A legkifünőbb, valódi tiszta sört itthon kaphatjuk. Ezzel saját magunknak gazdalkodunk, mert árpa- és komlóterményünk itthon nagyobb mérvben kerül feldolgozásra; így pénzünket sem viszik külföldre és ez minden jó hazafinál irányadó kell legyen ma inkább, mint valaha. Különösen mert **Haurik Alfréd**

kitünő sörgyártmánya

bármely hazai, vagy külföldi készítménnyel a versenyt kiállja s mégis sokkal olcsóbb. Már a tetemes vasúti szállítási költségek is a Haurik-féle sörnél a vevő javára megmaradnak. Ebből tehát mit következik? Nem más, minthogy: minden igaz székely hazai Haurik-féle székelyudvarhelyi sört követeljen vármegyeszerte! — Megrendelések: „Haurik Alfréd sörgyáros Székely-Udvarhely” czimere intézendők.

Állattenyésztő gazdák figyelmébe!

Az „Alsófehérvármegyei Gazdasági Egyesület”
Nagy-Enyeden, 1901. május hó 4-én
tenyészállat-kiállítást rendez.

Díjazás alá esnek:

- I. Magyar erdélyi fajánál: községi bikák, borjas tehének, tenyésztetek és hasók,
- II. Havasi, esetleg pinzgauer fajánál: 1-3 éves bikák, tehének és úszók,
- III. Bivalyok: Bivalybikák és tenyészbivaly-tenhek.
- IV. Sertes: Kisbirtokosok kanjai.
- V. Juhek: Kisbirtokosok kosai.

Külzve 50 különözö díj 1000 K értékben.

Bejelentések intézendők Székelyhiáy Aladár gazdasági egyesületi titkár urhoz Nagy-Enyedre, hol a kiállítást illetőleg bővebb felvilágosítás nyerhető.

Petőfi Sandor

összes * * * * *
* * * költeményei

Teljes, 450 oldalra terjedő kiadás, Petőfi szobornásával díszített egész vászonkötésben.
1 frt helyett 55 kr.

Megrendelhető Székely-Udvarhelyt, a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatalában.

A BÜVÉSZET KÖNYVE
Irta: TOLNAY SIMON.
Egyszerű olvasás után tüneményes és meglepő mutatványok produkálhatók. A mű 500 magyarázó képpel van ellátva. Független **A telepezett spirítizmus.**
Ára dicsőkieben
3 frt helyett 2 frt 50 krajczár.
Megrendelhető és kapható Székely-Udvarhelyt a „Székely-Udvarhely” kiadóhivatal.

ELŐFIZETESI
Egész évre . . . . .
Fél évre . . . . .
Negyed évre . . . . .
Külföldre egész évre . . . . .
Papok, tanítók, gazdasági és közs. előjárónak egész tanító-egylet tagjainak, községek 5 kor . . . . .
— Egy példány ára . . . . .
Megjelen hetente . . . . .
vasárnap . . . . .

Az okszerű ga
Cikkünknek miniszternek a felhívása szolgálta sajtó mostanában ország különféle kurzusok rendezte hívó szava, ez a hoz szól, a kik a és a kiknek példát talás szerint — a kész és tanító ura erősítés és halad gitsék megvalósítat

Közgazdasági domborodik az a miséjét kell az hódítani. Mai közgák jövődében jeben mutatkozik a következtesen a p kulturányezőkkel telt a népreteg te érdekében aztan so toborozza azokat, hivatottak.

Az okszerű ga általánosán és a leg nem végezhet rendszerral. Mivel iránt szinte apátika rázhat meg, hogy képezdék régebbi tudománya mostól nép hivatott vezet ismeretekkel, gazda és tervekkel foglalkat: ez inkább ölmint a czéltudat lesz, mert a szemizetekben a gazdaság nek gyakorlati részaktanárok utján sági megerősítés dataink vannak. E a földmivelségi tanítókhoz való 1929-én a szőlőművesztése érdekében nak meg tanítók es sok, éppen most számítva — folya helyén a gyümölcs

A „SZÉKELY-U
A 48-as tör
— Nosz Gusztó
(A „Székelyi
Minden nemzet o mig nagy alakját a teleni, mig legjobbj gondoskodással s ke idők, korok és viszony csak addig van jörög követtek izrael hál a mely elvezette őket nyába s mely nép hál, elfeledi őseit, a nek erkölcsi értéke aggodalommal tölti e. Lelkünk oltárán égni Vestatizének.

Az 1848-iki nag társadalmi és magány nyek szentesítésének össze. Kell, hogy a a multba, hogy ott zást tanuljunk, hogy által kellett magaszt tozassa át mindazt, ményyszerű alakjai ne így fokozatosan felv mely után buzgó im 53 évvel ezeltől hazánk, melynek sze munk szellemorásai nem ismert, nem el egyenlőségéről.

Korona és nem cág egyértelműleg ü melyek a mostoha s saját büneink által lealázó állapotokat v lyek ledöntöttek a között és testvéri ka dogmája által, az áll kötelességek közé, a a gondolat, a szó, a